

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

TURYSTYKA

W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W LATACH 2010–2013

TOURISM
IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
2010–2013

POZNAŃ 2014

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

TURYSTYKA
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W LATACH 2010–2013

TOURISM IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
IN 2010–2013

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

POZNAŃ, SIERPIEŃ 2014
AUGUST

KOMITET REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W POZNANIU *OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ*

Przewodniczący *President*

Jacek Kowalewski

Redaktor główny *Editor in chief*

Tomasz Klimanek

Członkowie *Members*

Danuta Brzozowska, Małgorzata Gniot, Piotr Jastrzębski, Jolanta Konieczna, Ewa Kowalka,
Kazimierz Kruska, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak

Sekretarz *Secretary*

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań *Publication was prepared in Division of Aggregate*
Zbiorczych Wielkopolskiego Ośrodka Badań *Studies in Regional Surveys Centre of Wielkopolska*
Regionalnych przez Zespół w składzie: *by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Hanna Cieślińska, Ewa Filipczuk, Marta Kowalczyk,
Ewa Kowalka, Katarzyna Piętak, Maciej Pilarski, Leszek Siwka, Ewelina Żelobowska

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych *When publishing data of Statistical Office*
Urzędu Statystycznego *– please indicate source*

ISBN 978-83-61264-49-1

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ul. Wojska Polskiego 27/29, 60-624 POZNAŃ

Kontakt: tel. 61 27 98 200

Contact fax 61 27 98 360

e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://poznan.stat.gov.pl>

Internet address

Cena 18,00 zł

Price

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja, przygotowana w serii wydawniczej *Informacje i opracowania statystyczne*, prezentuje podstawowe dane dotyczące infrastruktury turystycznej w województwie wielkopolskim oraz jej wykorzystania w latach 2010–2013. Podobne opracowanie obejmowało lata 2002–2005, jednak ze względu na zmiany w metodologii oraz zakresie prezentowania wyników, tegorocznej edycji nie można traktować jako prostej kontynuacji tamtego wydania.

Wcześniej charakterystyka bazy noclegowej dotyczyła wyłącznie obiektów zbiorowego zakwaterowania. W ramach przystosowania do wymogów nowego prawodawstwa Unii Europejskiej w dziedzinie statystyki turystyki, w obszarze zainteresowań znalazły się również pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne, czyli obiekty indywidualnego zakwaterowania. Od roku 2010 obiekty te zostały objęte sprawozdawczością miesięczną.

W niniejszej publikacji, charakteryzującej rozwój turystyki w latach 2010–2013, po raz pierwszy podjęto próbę opisu całej (zbiorowej i indywidualnej) turystycznej bazy noclegowej jaka jest dostępna w województwie wielkopolskim, oceniając stan infrastruktury, możliwości i stopień jej wykorzystania, a także poziom zainteresowania turystów, w tym zagranicznych. W analizie przestrzennego zróżnicowania potencjału turystycznego wykorzystano wskaźniki natężenia charakteryzujące stopień zagospodarowania turystycznego oraz intensywność ruchu turystycznego. W opracowaniu zamieszczono również informacje dotyczące szlaków turystycznych i turystyki kwalifikowanej pochodzące z Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Publikacja składa się z uwag ogólnych i metodycznych oraz części opisowej i tabelarycznej. W uwagach przedstawiono podstawowe pojęcia, definicje oraz metodologię badania. Syntezę opisującą wyniki badań uzupełniono ilustracją graficzną. W tablicach zebrane dane zaprezentowano w układzie podregionów, powiatów i gmin, niektóre informacje ukazując na tle kraju oraz pozostałych województw.

Przekazując Państwu publikację *Turystyka w województwie wielkopolskim w latach 2010–2013*, mam nadzieję, że będzie ona cennym źródłem wiedzy o zjawiskach zachodzących w sektorze turystyki, która jest ważną dziedziną życia społecznego i gospodarczego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

dr Jacek Kowalewski

PREFACE

This publication, prepared within the editorial series Statistical information and elaborations presents basic statistical data concerning tourist infrastructure in the Wielkopolskie Voivodship and its exploitation in years 2010–2013. A similar elaboration published in the past concerned the years 2002–2005, but due to changes in methodology and scope of data presentation, this edition, however, cannot be regarded as a simple continuation of that previous one.

The characteristics of tourist accommodation establishments concerned earlier only collective accommodation facilities. Now, to adjust the used methodology to the requirement of the new legislation of the European Union concerning the statistics of tourism, also rooms for rent and agrotourism lodgings – i.e. individual accommodation facilities – were included into analysis. Since 2010, these facilities have an obligation to provide relevant monthly reports.

In this publication, characterizing the development of tourism in years 2010–2013, first time a trial of description of all (collective and individual) tourist accommodation establishments which is available in the Wielkopolskie Voivodship was taken, assessing the condition of infrastructure, possibilities and intensity of its exploitation as well as the level of interest of tourists, of which foreign. In the analysis of spatial diversification of the tourist potential indices of intensity characterizing level of tourist management and intensity of tourist movement were applied. In this publication an information concerning tourist trails and qualified tourism collected by the Polish Tourist Country-Lovers Association was also presented.

The publication consists of general and methodological notes as well as descriptive and tabular parts. In the notes basic notions, definitions and methodology of relevant surveys were presented. A synthesis contained in description of the results of surveys was supplemented by graphical illustration. In the tables the collected data were presented in the cross-section by subregions, powiats and gminas; some information was presented on the background of the country and remaining voivodships.

Recommending you the publication Tourism in Wielkopolskie Voivodship in years 2010–2013, I would like to express my hope that it will be a valuable source of knowledge about phenomena occurring in the section of tourism, which is an important domain of social and economic life.

*Director
of Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski, PhD

SPIS TREŚCI

	Str.
Przedmowa	3
Objaśnienia znaków umownych	9
Skróty	9
Uwagi ogólne	10
Uwagi metodyczne	12
Wyniki badań – synteza	20
1. Wstęp	20
2. Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie	20
2.1. Obiekty i miejsca noclegowe	20
2.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych	21
2.3. Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych	22
2.4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych	22
2.5. Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych	23
2.6. Placówki gastronomiczne	23
3. Zróżnicowanie terytorialne bazy noclegowej	23
3.1. Obiekty noclegowe i ich wykorzystanie w przekroju powiatów	24
3.2. Turyści zagraniczni w województwie wielkopolskim	24
3.3. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według powiatów	25
3.4. Wskaźniki infrastruktury noclegowej i jej wykorzystania	25
4. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK)	28
5. Podsumowanie	28

SPIS TABLIC

	Tabl.
Turystyczne obiekty noclegowe (2010–2013)	1
Turystyczne obiekty noclegowe według podregionów i powiatów (2010–2013)	2
Turystyczne obiekty noclegowe według podregionów, powiatów i gmin (2010–2013)	3
Hotele i ich wykorzystanie według kategorii (2010–2013)	4
Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych (2010–2013)	5
Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy (2010–2013)	6
Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy (2010–2013)	7
Wynajęte pokoje w obiektach hotelowych według miesięcy (2010–2013)	8
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy (2010–2013)	9
Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według miesięcy (2010–2013)	10
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych i pokoi w turystycznych obiektach noclegowych według podregionów i powiatów (2010–2013)	11
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych (2010–2013)	12
Szlaki turystyczne (2010–2013)	13
Turystyka kwalifikowana (2010–2013)	14
Wybrane wskaźniki dotyczące infrastruktury noclegowej i jej wykorzystania według podregionów, powiatów i gmin (2010–2013)	15
Województwo wielkopolskie na tle pozostałych województw	
Turystyczne obiekty noclegowe według województw w 2013 r.	16
Hotele i ich wykorzystanie według województw w 2013 r.	17
Wybrane wskaźniki dotyczące infrastruktury noclegowej i jej wykorzystania według województw w 2013 r.	18

SPIS WYKRESÓW

	Str.
1. Obiekty i miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w latach 2010–2013	29
2. Turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów obiektów (2010, 2013)	29
3. Turyści korzystający z noclegów i udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w latach 2010–2013	30
4. Turyści korzystający z noclegów i udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów (2010, 2013)	30
5. Pokoje i miejsca noclegowe w hotelach według kategorii (2010, 2013)	31
6. Turyści korzystający i udzielone noclegi w hotelach według kategorii (2010, 2013)	31
7. Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy (2010, 2013)	32
8. Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy (2010, 2013)	32
9. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy (2010, 2013)	33
10. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy (2010, 2013)	33
11. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według rodzajów obiektów (2010, 2013)	34
12. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych i pokoi w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy (2010, 2013)	34
13. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według powiatów (2010, 2013)	35
14. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według gmin, powiatów i podregionów w 2013 r.	36
15. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera według gmin, powiatów i podregionów w 2013 r.	37
16. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata według gmin, powiatów i podregionów w 2013 r.	38

CONTENTS

	<u>Page</u>
Preface	4
Symbols	9
Abbreviations	9
General notes	10
Methodological notes	12
Results of surveys – synthesis	20
1. Introduction	20
2. Tourist accommodation establishments and their occupancy	20
2.1. Facilities and bed places	20
2.2. Occupancy of tourist accommodation establishments	21
2.3. Nights spent (overnight stay) in tourist accommodation establishments	22
2.4. Occupancy rate of bed places	22
2.5. Occupancy of rooms in hotels and similar facilities	23
2.6. Catering units	23
3. Territorial differentiation of tourist accommodation establishments	23
3.1. Facilities and their occupancy by powiats	24
3.2. Foreign tourists in Wielkopolskie Voivodship	24
3.3. Occupancy rate of bed places by powiats	25
3.4. Indicators of accommodation infrastructure and its utilization	25
4. Polish Tourist Country Lovers' Society (PTTK)	28
5. Summary	28

LIST OF TABLES

	<u>Table</u>
<i>Tourist accommodation establishments (2010–2013)</i>	1
<i>Tourist accommodation establishments by subregions and powiats (2010–2013)</i>	2
<i>Tourist accommodation establishments by subregions, powiats and gminas (2010–2013)</i>	3
<i>Hotels and their occupancy by category (2010–2013)</i>	4
<i>Catering units in tourist accommodation establishments (2010–2013)</i>	5
<i>Tourists in tourist accommodation establishments by months (2010–2013)</i>	6
<i>Nights spent (overnight stay) in tourist accommodation establishments by months (2010–2013)</i>	7
<i>Rooms rented in hotels and similar facilities by months (2010–2013)</i>	8
<i>Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by months (2010–2013)</i>	9
<i>Occupancy rate of rooms in hotels and similar facilities by months (2010–2013)</i>	10
<i>Occupancy rate of bed places and rooms in tourist accommodation establishments by subregions and powiats (2010–2013)</i>	11
<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010–2013)</i>	12
<i>Tourist trails (2010–2013)</i>	13
<i>Qualified tourism (2010–2013)</i>	14
<i>Selected indicators of accommodation infrastructure and its utilization by subregions, powiats and gminas (2010–2013)</i>	15
<i>Wielkopolskie Voivodship on the background of the other voivodships</i>	
<i>Tourist accommodation establishments by voivodships in 2013</i>	16
<i>Hotels and their occupancy by voivodships in 2013</i>	17
<i>Selected indicators of accommodation infrastructure and its utilization by voivodships in 2013</i>	18

LIST OF GRAPHS

	<i>Page</i>
1. <i>Facilities and bed places in tourist accommodation establishments in 2010–2013</i>	29
2. <i>Tourist accommodation establishments by type of facilities (2010, 2013)</i>	29
3. <i>Tourists accommodated and nights spent (overnight stay) in tourist accommodation establishments in 2010–2013</i>	30
4. <i>Tourists accommodated and nights spent (overnight stay) in tourist accommodation establishments by type of facilities (2010, 2013)</i>	30
5. <i>Rooms and bed places in hotels by category (2010, 2013)</i>	31
6. <i>Tourists accommodated and nights spent (overnight stay) in hotels by category (2010, 2013)</i>	31
7. <i>Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months (2010, 2013)</i>	32
8. <i>Nights spent (overnight stay) in tourist accommodation establishments by months (2010, 2013)</i>	32
9. <i>Foreign tourists in tourist accommodation establishments by months (2010, 2013)</i>	33
10. <i>Nights spent (overnight stay) by foreign tourists in tourist accommodation establishments by months (2010, 2013)</i>	33
11. <i>Occupancy rate of bed places by type of facilities (2010, 2013)</i>	34
12. <i>Occupancy rate of bed places and rooms in tourist accommodation establishments by months (2010, 2013)</i>	34
13. <i>Occupancy rate of bed places by powiats (2010, 2013)</i>	35
14. <i>Tourist traffic density rate by gminas, powiats and subregions in 2013</i>	36
15. <i>Tourist traffic intensity of Schneider rate by gminas, powiats and subregions in 2013</i>	37
16. <i>Tourist traffic intensity of Charvat rate by gminas, powiats and subregions in 2013</i>	38

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska	(-)	-	zjawisko nie występuje. <i>magnitude zero.</i>
Zero	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Znak	(x)	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” “Of which”		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	-	used in figures presents decimal point.

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	tabl.	=	tablica
<i>thous.</i>	=	<i>thousand</i>		=	<i>table</i>
km	=	kilometr <i>kilometre</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
km ²	=	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>	m.in.	=	między innymi <i>i.a.</i>
p.proc.	=	punkt procentowy	itp.	=	i tym podobne
<i>pp</i>	=	<i>percentage point</i>	<i>etc.</i>	=	<i>and the like</i>
r.	=	rok <i>year</i>	np.	=	na przykład
			<i>e.g.</i>	=	<i>for example</i>
kat.	=	katategoria	tj.	=	to jest
<i>cat.</i>	=	<i>category</i>	<i>i.e.</i>	=	<i>that is</i>
cd.	=	ciąg dalszy	NTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
<i>cont.</i>	=	<i>continued</i>	<i>NUTS</i>	=	<i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
dok.	=	dokończenie	REGON	=	Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej <i>National Official Business Register</i>
<i>cont.</i>	=	<i>continued</i>			
nr (Nr)	=	numer	GUS	=	Główny Urząd Statystyczny
<i>No.</i>	=	<i>number</i>	<i>CSO</i>	=	<i>Central Statistical Office</i>
poz.	=	pozycja	UE	=	Unia Europejska
	=	<i>item</i>	<i>EU</i>	=	<i>European Union</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.

2. Dane prezentowane w układzie terytorialnym odpowiadają poszczególnym poziomom **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573) z późniejszymi zmianami, w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r.

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały także dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony. NTS dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

— trzy określono jako poziomy regionalne, gdzie:

- poziom 1 – **regiony** (6 jednostek) – grupują jednostki szczebla wojewódzkiego,
- poziom 2 – **województwa** (16 jednostek),
- poziom 3 – **podregiony** (66 jednostek) – grupują jednostki szczebla powiatowego;

— dwa określono jako poziomy lokalne, gdzie:

- poziom 4 – **powiaty i miasta na prawach powiatu** (314 + 65 jednostek),
- poziom 5 – **gminy** (2479 jednostek).

Województwo wielkopolskie jest podzielone na 6 podregionów, 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 226 gmin, z tego 19 miejskich, 90 miejsko-wiejskich i 117 wiejskich.

3. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

4. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

GENERAL NOTES

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to the **administrative division of the country in a given period**.

2. Data presented in the territorial division correspond to separate levels of the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**. NTS valid since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers, dated 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573) with later amendments, replacing the NTS valid until 31 XII 2007.

The Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) was developed on the basis of the existing three-tier division of the country into voivodships, powiats and gminas – within which two additional non-administrative levels were established i.e., regions and subregions. NTS divides Poland into territorial units, hierarchically interrelated at 5 levels, of which:

— three levels were defined as regional, where:

level 1 – **regions** (6 units) – grouping together voivodships,

level 2 – **voivodships** (16 units),

level 3 – **subregions** (66 units) – grouping together powiats;

— two levels were defined as local, where:

level 4 – **powiats and cities with powiat status** (314 + 65 units),

level 5 – **gminas** (2479 units).

Wielkopolskie Voivodship is divided into 6 subregions, 31 powiats, 4 cities with the powiat status and 226 gminas, including 19 urban, 90 urban-rural i 117 rural ones.

3. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

4. Due to the electronic mode of data processing, in some cases component totals may differ from the amount given in the “total” field.

UWAGI METODYCZNE

Podstawowe pojęcia z dziedziny turystyki

Termin **turystyka** – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki¹ – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Istnieją **trzy podstawowe formy turystyki** zależne od rozpatrywanego obszaru.

Turystyka krajowa oznacza podróże w granicach państwa członkowskiego odbywane przez odwiedzających będących rezydentami tego państwa członkowskiego.

Turystyka przyjazdowa oznacza podróże do państwa członkowskiego odbywane przez odwiedzających niebędących rezydentami tego państwa członkowskiego.

Turystyka wyjazdowa oznacza podróże rezydentów państwa członkowskiego do miejsc poza granicami tego państwa członkowskiego.

Uczestnikami turystyki są **odwiedzający**. Określenie to dotyczy każdej osoby podróżującej do miejsca znajdującego się poza jej zwykłym otoczeniem, na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy, jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca. Kategoria *odwiedzający* (krajowi i międzynarodowi) dotyczy **turystów** (tzn. odwiedzających, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystali z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu) i **odwiedzających jednodniowych** (beznoclegowych).

Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

Turystyczne obiekty noclegowe

Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy *inne obiekty hotelowe* zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościńce) oraz obiekty w trakcie kategoryzacji,
- pozostałych obiektów do grupy *pozostałe obiekty niesklasyfikowane* zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, hostele, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

W badaniu turystycznych obiektów noclegowych wyodrębnia się następujące rodzaje obiektów badanych przez GUS:

- **hotel** – obiekt hotelarski zlokalizowany głównie w zabudowie miejskiej, dysponujący co najmniej 10 pokojami (w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych), świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem gości. Każdy hotel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii hoteli (najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka);
- **motel** – obiekt zlokalizowany przy trasach komunikacji drogowej, który poza usługami hotelarskimi przystosowany jest również do świadczenia usług motoryzacyjnych i dysponuje parkingiem. Musi posiadać co najmniej 10 pokoi (w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych). Każdy motel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii moteli (najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka);

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:PL:PDF>

- **pensjonat** – obiekt, który świadczy usługi hotelarskie łącznie z całodziennym wyżywieniem i dysponuje co najmniej 7 pokojami. Musi świadczyć usługi gastronomiczne w formie podawania co najmniej dwóch posiłków dziennie. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii pensjonatów (najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka);
- **inny obiekt hotelowy** – obiekt noclegowy, podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprzątanie pokoi, ślanie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria);
- **dom wycieczkowy** – obiekt położony na obszarze zabudowanym lub w pobliżu zabudowy, posiadający co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowany do samoobsługi klientów oraz świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy dom wycieczkowy musi posiadać przynajmniej jedną placówkę gastronomiczną. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie domów wycieczkowych (najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III);
- **schronisko** – obiekt położony poza obszarem zabudowanym, przy szlakach turystycznych, świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Schronisko powinno stworzyć możliwość skorzystania z usług gastronomicznych lub sporządzenia posiłku. Pojęcie *schronisko* nie obejmuje schronisk młodzieżowych;
- **schronisko młodzieżowe** – obiekt przeznaczony do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowany do samoobsługi klientów. Schronisko młodzieżowe jest placówką zlokalizowaną w samodzielnym budynku lub w wydzielonej części budynku. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie schronisk młodzieżowych (najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III);
- **szkolne schronisko młodzieżowe** – placówka oświatowo-wychowawcza umożliwiająca rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego;
- **ośrodek wczasowy** – obiekt noclegowy (lub zespół obiektów) przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z wczasami;
- **ośrodek kolonijny** – obiekt noclegowy (lub zespół obiektów) przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z koloniami;
- **ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy** – obiekt noclegowy (lub zespół obiektów) przeznaczony i przystosowany do przeprowadzania kursów, konferencji, szkoleń, zjazdów itp. Może być także przystosowany do świadczenia usług wczasowych;
- **dom pracy twórczej** – obiekt, w którym są zapewnione właściwe warunki do wykonywania pracy twórczej i wypoczynku twórców, wykorzystywany również (głównie przez ich rodziny) jako ośrodek wczasowy;
- **zespoły domków turystycznych** – domek turystyczny – budynek niepodpiwniczony, posiadający nie więcej niż cztery pokoje, dostosowany do świadczenia usług typu hotelarskiego. Domki turystyczne mogą tworzyć zespoły domków turystycznych, a także organizacyjnie wchodzić w skład innych obiektów noclegowych. W grupie zespoły domków turystycznych mogą znajdować się również miejsca kempingowe;
- **kemping (camping)** – teren zwykle zadrzewiony, strzeżony, oświetlony, mający stałą obsługę recepcyjną i wyposażony w urządzenia (sanitarne, gastronomiczne, rekreacyjne) umożliwiające turystom nocleg w namiotach, mieszkalnych przyczepach samochodowych, a także przyrządzanie posiłków oraz parkowanie pojazdów samochodowych. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się cztery kategorie kempingów (najwyższa – 4 gwiazdki, najniższa – 1 gwiazdka);
- **pole biwakowe** – wydzielone miejsce niestrzeżone, umożliwiające turystom nocleg w namiotach. Na polu biwakowym znajdują się punkty poboru wody pitnej, podstawowe urządzenia sanitarne i tereny rekreacyjne;
- **hostel** – obiekt noclegowy o standardzie różniącym się od obiektów hotelowych głównie liczbą miejsc w pokojach, łózkami piętrowymi i współdzieleniem części wyposażenia oraz pomieszczeń przeznaczonych dla gości (np. wspólna kuchnia/łazienka). Charakterystyczne dla hostelu jest wynajmowanie łóżka a nie pokoju. Pokoje w hostelach to najczęściej dormy, czyli pokoje wieloosobowe, a także pokoje indywidualne: 1-, 2- i 3-osobowe;
- **zakład uzdrowiskowy** – zakład świadczący usługi w zakresie opieki zdrowotnej położony na terenie uzdrowiska i wykorzystujący przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze uzdrowiska. Zakłady uzdrowiskowe wykazują wszystkie miejsca noclegowe przeznaczone do dyspozycji turystów, w tym kuracjuszy;

- **pokoje gościnne (kwatery prywatne)** – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią umeblowane pomieszczenia i lokale (z wyjątkiem kwater agroturystycznych) w mieszkaniach, domach i innych budynkach mieszkalnych należących do osób fizycznych lub prawnych (z wyjątkiem rolników) wynajmowane turystom na noclegi za opłatą;
- **kwatery agroturystyczne** – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią pokoje i domy mieszkalne oraz przystosowane budynki gospodarcze (po adaptacji) w gospodarstwach wiejskich (rolnych, hodowlanych, ogrodniczych czy rybackich), będące własnością rolników, wynajmowane turystom na noclegi za opłatą;
- **pozostałe obiekty niesklasyfikowane** – obiekty, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem lub w części pełnią funkcję obiektu noclegowego dla turystów. Są to m.in. internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp. Od 2009 r. ta grupa obejmuje też ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego.

Metodologia badania bazy noclegowej turystyki

Źródłem danych o stanie i wykorzystaniu turystycznych obiektów noclegowych w Polsce jest stałe badanie statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, realizowane zgodnie ze specjalizacją przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Informacje pozyskiwane są za pośrednictwem sprawozdań o wykorzystaniu obiektu noclegowego turystyki KT-1 w poszczególnych miesiącach. Jednostki sprawozdawcze podają: dokładną lokalizację, rodzaj i kategorię obiektu, liczbę pokoi, miejsc noclegowych, placówek gastronomicznych. Ponadto informują one o wykorzystaniu obiektu w poszczególnych miesiącach, tj. o liczbie dni działalności obiektu, nominalnej liczbie miejsc noclegowych lub pokoi, a także o liczbie osób korzystających z zakwaterowania oraz liczbie udzielonych noclegów i wynajętych pokoi (z wyodrębnieniem turystów zagranicznych).

Wykazy jednostek do badania KT-1 powstają w oparciu o Bazę Jednostek Statystycznych (BJS), która jest utworzona jako operat do wszystkich badań prowadzonych przez GUS. BJS zawiera informacje z rejestrów urzędowych (REGON) oraz innych źródeł danych. Kartoteka turystycznych obiektów noclegowych jest aktualizowana w oparciu o rejestry administracyjne, ewidencję obiektów skategoryzowanych prowadzoną przez marszałków województw oraz inne źródła.

Konieczność podjęcia działań – dostosowujących badanie do nowego Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki – skutkowało rozszerzeniem zakresu podmiotowego badania bazy noclegowej. W 2010 r. po raz pierwszy sprawozdawczością miesięczną na formularzu KT-1 objęto pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych oraz przeprowadzono pilotażowe, roczne badanie reprezentacyjne pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych (kwestionariusz KT-2).

Począwszy od zapisów w Programie Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2009 stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz. U. Nr 221 z 2008 r., poz. 1436 z późniejszymi zmianami), wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) zobowiązani zostali do przekazywania w formie elektronicznej informacji o obiektach świadczących usługi noclegowe.

Obowiązek prowadzenia ewidencji turystycznych obiektów noclegowych, niepodlegających kategoryzacji, nakłada na urzędy miast i gmin ustawa o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (z późniejszymi zmianami).

W związku z objęciem badaniem pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych, dotychczas stosowaną nazwę **turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania** zmieniono na **turystyczne obiekty noclegowe**.

W statystyce bazy noclegowej przyjęto następujące rozwiązania:

- dane dotyczące liczby obiektów i miejsc noclegowych obejmują wszystkie obiekty czynne w dniu 31 lipca oraz obiekty nieczynne w tym dniu, ale czynne w innych dniach badanego miesiąca; przyjęto dla nich maksymalną liczbę miejsc;
- do liczby dni działalności obiektu nie wlicza się przerw międzyturnusowych, z powodu remontu, dezynfekcji itp.;
- przez obiekt czynny rozumie się obiekt, którego co najmniej część była dostępna dla turystów (niezależnie od tego czy był on faktycznie wykorzystywany) w badanym okresie;

- stopień wykorzystania obiektu – wyrażony w procentach – wynika z porównania faktycznie udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych (suma miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu), a dodatkowo – dla hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych – z porównania faktycznie wynajętych pokoi do nominalnej liczby pokoi;
- korzystający z noclegów to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie (zostały zameldowane) w danym miesiącu. Osoby przebywające na przełomie dwóch miesięcy powinny być liczone jeden raz (tj. w chwili zameldowania);
- liczba udzielonych noclegów to iloczyn osób (turystów) i liczby dni (nocy) ich pobytu;
- liczba wynajętych pokoi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych oznacza sumę pokoi wynajętych w każdym dniu działalności obiektu, bez względu na liczbę osób (turystów) nocujących w tych pokojach;
- restauracja to zakład gastronomiczny dostępny dla ogółu konsumentów, z pełną obsługą kelnerską, oferujący całodzienne wyżywienie o szerokim asortymencie potraw i napojów podawanym konsumentom według karty jadłospisowej;
- do barów i kawiarni zaliczono także herbaciarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie, itp.;
- do punktów gastronomicznych zaliczono również smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety.

Wskaźniki charakteryzujące stopień zagospodarowania turystycznego oraz intensywność ruchu turystycznego

Najczęściej stosowane są miary odnoszące się do liczby mieszkańców bądź powierzchni badanej jednostki terytorialnej.

Relację do liczby ludności prezentuje m.in. wskaźnik:

- funkcji turystycznej Baretje'a, określający stosunek liczby miejsc noclegowych do liczby mieszkańców,
- intensywności ruchu turystycznego Schneidera, określający relację korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców,
- intensywności ruchu turystycznego Charvata, określający relację udzielonych noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców.

Odniesienie wielkości zjawiska do powierzchni badanej jednostki terytorialnej przedstawia m.in. wskaźnik:

- gęstości bazy noclegowej, określający relację liczby miejsc noclegowych do powierzchni w km²,
- gęstości ruchu turystycznego, określający stosunek korzystających z noclegów w ciągu roku do powierzchni w km².

Bazę turystyczną charakteryzuje ponadto miernik:

- rozwoju bazy noclegowej, określający relację korzystających z noclegów do liczby miejsc noclegowych,
- wykorzystania pojemności noclegowej, określający relację udzielonych noclegów do liczby miejsc noclegowych.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK)

Informacje statystyczne dotyczące stanu i działalności klubów i kół PTTK opracowane zostały na podstawie rocznej sprawozdawczości tej organizacji (sprawozdanie zbiorcze ze stanu organizacyjnego oraz działalności programowej w 2013 r.). Sprawozdanie to zawiera informacje o liczbie klubów i kół oraz ich członkach, a także o wycieczkach turystyki powszechnej i kwalifikowanej oraz ich uczestnikach. Ponadto zbierane są dane statystyczne o kadrze szkoleniowej (przodownicy i instruktorzy), działalności klubów turystyki kwalifikowanej według dyscyplin, przewodnikach turystycznych, przyznanych odznakach oraz szlakach turystycznych. Towarzystwo wyznacza, znakuje i konserwuje własne szlaki turystyczne oraz szlaki, nad którymi sprawuje opiekę merytoryczną i prawną.

Szlaki turystyczne – to trasy (przede wszystkim piesze) wytyczone w terenie ze względu na walory krajobrazowe (z uwzględnieniem warunków bezpieczeństwa turystów i przepisów ochrony środowiska) i oznaczone umownymi znakami umożliwiającymi odnalezienie właściwej drogi, zalecanej lub obowiązkowej. Długości szlaków turystycznych obejmują zarówno te, które zostały wytyczone i znajdują się pod opieką oddziałów PTTK, jak i będące poza ewidencją PTTK.

METHODOLOGICAL NOTES

Basic terms in the field of tourism

Tourism, in accordance with the Regulation of the European Parliament and the Council (EU) No 692/2011 of 6 July 2011 on the European statistics on tourism¹, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

There are **three basic forms of tourism**, which depend on the surveyed area.

Domestic tourism means visits within a Member State by visitors who are residents of that Member State.

Inbound tourism means visits to a Member State by visitors who are not residents of that Member State.

Outbound tourism means visits by residents of a Member State outside that Member State.

Tourists are the participants of tourism. This definition refers to every person travelling to locations outside their usual environment for a period not exceeding 12 months, whose main purpose of trip is other than the exercise of an activity remunerated from within the place visited. The visitors (domestic and foreign) category refers to **tourists** (i.e. visitors who occupied accommodation establishments within the given location for at least one night) and **same-day visitors** (not accommodated).

Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

Types of tourist accommodation establishments

Tourist accommodation establishments include collective tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar facilities and other facilities (until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group other hotel facilities has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns) as well as other hotel facilities during categorization,
- other facilities, the group other not classified establishments includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, hostels, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

The surveys on tourist accommodation establishments single out the following types of facilities surveyed by the CSO:

- **hotel** – an accommodation facility located mainly in the urban areas, with at least 10 rooms, most of which are one-person or two-person rooms, providing a wide range of services for clients staying at the establishment. Each hotel has to render catering services. Depending on the facility furnishing and the range of the services being rendered, five categories are attributed: the highest – five stars, the lowest – one star;
- **motel** – a hotel type complex located by road communication routes, which, besides the provision of hotel services, is also adapted to the provision of car services and has a car park. A motel has to have at least 10 rooms, most of bed places in single-bed and double-bed rooms. Each motel has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of motels are distinguished: top – five stars, lowest – one star;
- **boarding house** – a hotel establishment that provides hotel services, offers full board and has at least 7 rooms. It has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of boarding houses are distinguished: top – five stars, lowest – one star;

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:PL:PDF>

- **other hotel facilities** – a lodging place divided into rooms and managed by one board, rendering specified services, including room service, bed-making and cleaning of sanitary facilities, at least on a daily basis (e.g., a building meeting the requirement for a hotel, motel or lodging house that has not obtained a category);
- **excursion hostel** – an establishment located in the built-up area or in the vicinity of buildings, with at least 30 available accommodations, adapted to self-service of the clients, and offering a minimal scope of services associated with the client stay. Each excursion hostel must have at least one catering establishment. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of excursion hotels are distinguished: top – cat. I, lowest – cat. III;
- **shelter** – an establishment located outside built-up areas, near tourist trails, offering a minimal scope of services associated with the client stay. A shelter should provide a food services or possibility of a meal self preparation. The notion shelter does not encompass youth hostels;
- **youth hostel** – an establishment projected for individual and group youth tourism, adapted to self-service of the clients. A youth hostel is an establishment located in a freestanding building or a designated part of a building. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of youth hostels are distinguished: top – cat. I, lowest – cat. III;
- **school youth hostels** – an educational establishment where interests and talents can be developed as well as different kinds of rest and free time can be organized;
- **holiday centre** – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holidays;
- **holiday youth centre** – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holiday camps;
- **training-recreational centre** – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and permanently adapted to hold courses, conferences, trainings and conventions etc. It can also be adapted to provide holiday services;
- **creative arts centre** – an establishment, which assures adequate conditions for creative work and recreation of artists, also used as a holiday centre (mainly by their families);
- **complexes of tourist cottages** – tourist cottage – a building without a cellar, with no more than four rooms, adapted to provide hotel services. Tourist cottages can form complexes of tourist cottages and be organizationally included in other accommodation establishments. The complexes of tourist cottages may also include camping places;
- **camping site** – an area, usually wooded, guarded, lighted, with 24-hour reception service, equipped with facilities (sanitary, catering, recreational) which enable the tourists to spend the night in tents, caravans as well as to prepare meals and park motor vehicles. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, four categories of excursion hotels are distinguished: top – four stars, lowest – one star;
- **tent camp site** – a place sectioned off in wooded area, non-guarded, marked and provisionally fenced, which enables the tourists to spend the night in tents. There is drinking water drawing points, necessary sanitary equipment and recreational area in the tent camp site;
- **hostel** – an accommodation establishment, which varies in standard from hotel establishments mainly by the number of places in rooms, bunk beds and cooperative use of equipment and rooms for guests (e.g. common kitchen/bathroom). Hostels are characteristic of renting single beds, not whole rooms. Hostel rooms are usually dorms (multi-person rooms), as well as individual rooms: 1-, 2- and 3-persons;
- **health establishment** – an establishment providing health care services, located in the area of a health resort and using its natural resources when providing health care services and providing accommodation services;
- **rooms for rent** – type of tourist accommodation, which are furnished rooms and flats (excluding agrotourism lodgings) in apartments, houses and other buildings belonging to the natural or legal persons (except farmers) and rented for a fee for tourists;
- **agrotourism lodging** – type of tourist accommodation, which are rooms and other buildings prepared (by adaptation) in rural households (agricultural, farming, gardening and fishing) owned by farmers and rented for a fee for tourists;

- **other not classified establishments** – establishments, which function as tourist accommodation establishments, in the period of not being fully used according to their own purpose. These include among others dormitories, boarding schools, sport and recreational centres, etc. Since 2009, this group includes weekend and holiday accommodation establishments.

Methodology of the tourist accommodation establishment survey

The source of data about the capacity and occupancy of tourist accommodation establishments in Poland is a complete statistical survey conducted by the Central Statistical Office in accordance with the specialization pursued by the Statistical Office in Rzeszów. Information is obtained through the KT-1 reports of the occupancy of tourism accommodation establishments in each month. The reporting units provide the following: precise location, type and category of the establishment, number of rooms, beds and catering establishments. Furthermore, they provide information on the establishment occupation in individual months. i.e. on the number of days of the establishment activity, nominal number of bed places or rooms, as well as the number of persons accommodated, and the number of overnights stays and rented rooms (separately for foreign tourists).

The lists of units for KT-1 surveys are developed on the basis of the Statistical Units Base (BJS), which is established to serve as the frame for all surveys conducted by the CSO. The BJS includes information from official registers (REGON) and from other data sources. The index of collective accommodation establishments is updated on the basis of administration registers, categorized establishment registers and other sources.

Necessity to adjust the survey to the new EU legislation – Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 concerning European statistics on tourism – resulted in the extension of the subjective scope of the survey on KT-1 monthly form in 2012. All (collective and individual) accommodation facilities with 10 or more bed places were obliged to send monthly KT-1 reports. Moreover an annual pilot sample survey was conducted in guest rooms/private accommodation and agro-tourism accommodation establishments with less than 10 bed places on KT-2 form.

In accordance with the Programme for Surveys in Public Statistics for 2009 which is an annex to the Regulation of the Council of Ministers of 27 November 2008 (Journal of Laws No. 221, 2008, item. 1436 with later amendments), municipality administrators (mayors, presidents of cities) were obliged to provide information about facilities providing accommodation services in electronic form.

Obligation to keep records of such entities is required from the offices of municipalities and towns and is included in the law on tourism services of 29 August 1997 (with later amendments).

The survey on tourist accommodation establishment has covered supplemented data on guest rooms and agrotourism lodgings. With this, the term **tourism collective accommodation establishments** was changed to **tourism accommodation establishments**.

The following solutions were adopted in the statistics on the accommodation base:

- data concerning the number of accommodation places and establishments covers all establishments open on 31 July and establishments closed on 31 July, but open on other days of the surveyed month. The maximum number of places has been assumed for them;
- the number of days of establishment activity does not include breaks between periods, caused by repairs, disinfection, etc.;
- an active establishment is understood as an establishment which was accessible to tourists, at least in part (regardless of the actual occupancy), during the surveyed period;
- the establishment occupancy rate – presented in percentage – results from the comparison of actually provided accommodations with the nominal number of bed places (total bed places prepared for tourists on each activity day of the establishment), and for hotels, motels, boarding houses and other hotel establishments additionally from the comparison of actually rented rooms and the nominal number of rooms;

- the number of tourists accommodated is the number of persons (tourists), who began their stay in an establishment in a given month (i.e. who checked in). This means that the persons staying in the establishment at the turn of months will only be included in the survey once, which means that they will only be listed for one month (i.e. at the time of registration);
- number of night spent (overnight stay) is the product of persons (tourists) and the number of days (nights) of their stay;
- number of rented rooms in hotels, motels, boarding houses and other hotel establishments is the total of rooms rented in each day of the establishment's activity, regardless of the number of persons (tourists) accommodated in these rooms;
- a restaurant is a catering establishment available to general consumers with full waiting services, offering all day dining with full board with a broad assortment of meals and beverages by menu;
- bars and cafes include also wine houses, beer halls, canteens, etc.,
- catering outlets include also grills, well-rooms, ice-cream parlours, refreshment rooms.

Definitions of indicators characterizing tourism development stage and intensity of tourism

The most commonly used are measures relating to the number of inhabitants or the surface of area of territorial units.

Relation to population presents, i.a. indicator:

- tourist function indicator of Baretje's, defining the relation of number of bed places to the number of inhabitants,
- tourist traffic intensity of Schneider, defining the relation of tourists accommodated during the year to the number of inhabitants,
- tourist traffic intensity of Charvat, defining the relation of nights spent (overnight stay) during the year to the number of inhabitants,

Reference of the size of the phenomenon to the surface of area of territorial units presents, i.a. indicator:

- accommodation facilities density rate, defining the relation of number of bed places to area in km²,
- tourist traffic density rate, defining the relation of tourists accommodated during the year to area in km².

Tourist accommodation facilities presents moreover indicator:

- development of accommodation facilities, defining the relation of tourists accommodated to the number of bed places,
- accommodation capacity use, defining the relation of nights spent (overnight stay) to the number of bed places.

Polish Tourist Country Lovers' Society (PTTK)

The statistical information on the condition and activity of PTTK clubs and circles was compiled on the basis of the annual regular reports submitted by this organization. This report includes information on the number of clubs and circles, as well as on their members, general and qualified tourism trips, and their participants. Furthermore, the data on training personnel (leaders and instructors), activity of qualified tourism clubs by discipline, tourism guides, awarded distinctions, and tourist trails are also collected of the statistical data. PTTK determines and maintains its own marked tourist trails and routes on which has a substantive and legal care.

Tourist trails are understood as routes (primarily hiking) which are marked up on a given area due to their landscape values (while taking into consideration the safety conditions of tourists and the environmental protection regulations), and are marked with conventional symbols allowing for tracing the right way – recommended or obligatory. The length of tourist trails not belonging to the PTTK but marked out by branches of PTTK was included in the presented data.

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

1. WSTĘP

Województwo wielkopolskie – drugie pod względem wielkości i trzecie z uwagi na liczbę mieszkańców – leży w środkowo-zachodniej części kraju. Region ten charakteryzuje się zróżnicowanym krajobrazem. W części północnej i środkowej, na terenie Pojezierza Wielkopolskiego, występują liczne jeziora i obszary wzgórz morenowych ukształtowane przez zlodowacenie bałtyckie. Nieco mniej urozmaiconą rzeźbę terenu spotyka się w południowej części województwa – na Nizinie Wielkopolskiej ukształtowanej przez zlodowacenie środkowopolskie. Blisko jedną trzecią powierzchni województwa zajmują obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione, a jedną czwartą – lasy. Jako historycznie najstarszy region kraju, związany z narodzinami polskiej państwowości i kultury, województwo wielkopolskie wyróżnia się bogactwem architektury sakralnej i świeckiej, przy czym szczególnie cenne są pozostałości budowli przedromańskich i romańskich z okresu powstawania państwa polskiego. Walory przyrodnicze i kulturowe regionu, a także korzystne położenie na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych ze wschodu na zachód Europy, stanowią dobrą rekomendację dla turystów i zachęcają do jego odwiedzania. Jak dotąd jednak możliwości rozwojowe turystyki w województwie wielkopolskim nie są w pełni wykorzystywane. Turystyka jest zatem dziedziną gospodarki narodowej, którą na tym obszarze warto wspierać, doinwestowywać i rozwijać, otwierając szeroko podwoje województwa dla osób zainteresowanych podróżowaniem w przeszłość, poszukujących ciszy i spokoju przyrody w lasach, na szlakach wodnych czy w ośrodkach jazdy konnej, a także ciekawych nowinek oferty turystycznej i najnowszych osiągnięć w zakresie rozwoju infrastruktury, szczególnie w kontekście jej dostępności niezależnie od pory roku.

2. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE I ICH WYKORZYSTANIE

2.1. Obiekty i miejsca noclegowe

Według stanu w końcu lipca 2013 r., w województwie wielkopolskim funkcjonowało 710 turystycznych obiektów noclegowych, w tym 534 całoroczne. Bazę turystyczną tworzyły 337 obiektów hotelowych i 373 pozostałe obiekty noclegowe, wśród których ujęto m.in. 72 kwatery agroturystyczne i 71 ośrodków wczasowych. W porównaniu z rokiem 2010 liczba obiektów ogółem zwiększyła się o 35, przy czym najbardziej wzrosła liczba kwater agroturystycznych (o 38 więcej niż w 2010 r.) oraz hoteli (o 13 więcej). W badanym okresie ubywało natomiast m.in. 13 ośrodków wczasowych i 10 ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych. Pomimo wzrostu ogólnej liczby obiektów turystycznych, w końcu lipca 2013 r. oferowały one o ponad 2 tys. miejsc (o 4,7%) mniej niż w 2010 r. Łączna liczba miejsc noclegowych w obiektach turystycznych wyniosła 41765, z czego zdecydowana większość (71,4%) miała charakter całoroczny. Najwięcej miejsc (w liczbach bezwzględnych) ubywało w ośrodkach wczasowych i szkoleniowo-wypoczynkowych (w obu przypadkach o ponad 1 tys. miejsc mniej), natomiast największy względny spadek dotyczył schronisk młodzieżowych, gdzie liczba miejsc zmniejszyła się niemal 3-krotnie (ze 140 w 2010 r. do 52 w 2013 r.). Najwięcej miejsc noclegowych przybyło w kwaterach agroturystycznych (614) oraz hotelach (553), przy czym w przypadku kwater liczba ta oznaczała ponad 2-krotny wzrost, natomiast dla hoteli – wzrost o 3,5%.

Ponad połowę wszystkich miejsc noclegowych w województwie wielkopolskim oferowały *obiekty hotelowe*, tj. hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe. Najliczniejszą grupę w tej kategorii tworzyły hotele; w 2013 r. działalność prowadziły tu 222 hotele, które dysponowały 16405 miejscami noclegowymi. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły inne obiekty hotelowe, obejmujące m.in. hotele, motele i pensjonaty, którym nie nadano kategorii. W 2013 r. było 80 takich obiektów (o 5 więcej niż w 2010 r.) oferujących 3771 miejsc (o 223, tj. o 6,3% więcej niż w 2010 r.). Ponadto, poza wymienionymi obiektami, w województwie wielkopolskim funkcjonowało 16 moteli (o 3 mniej niż w 2010 r.) i 19 pensjonatów (o 2 więcej), w których było po ok. 600 miejsc noclegowych.

Kategoria *pozostałe obiekty* w 2013 r. w województwie wielkopolskim obejmowała 14 rodzajów turystycznych obiektów noclegowych. Największą liczbę miejsc oferowały spośród nich ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (4035) oraz ośrodki wczasowe (3749), mimo że właśnie w tych obiektach w badanym okresie zanotowano największy ubytek miejsc. Swoją bazę noclegową udostępniały ponadto: pola biwakowe (2511 miejsc, o 235 mniej niż w 2010 r.), zespoły domków turystycznych (2141 miejsc, o 214 mniej), pozostałe obiekty niesklasyfikowane, m.in. internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe (1813 miejsc, o 703 mniej), szkolne schroniska młodzieżowe (1688 miejsc, o 9 więcej), kempingi (1488 miejsc, o 281 mniej), kwatery agroturystyczne (1150 miejsc, o 614 więcej), hostele (522 miejsca, o 102 więcej), pokoje gościnne (482 miejsca, o 121 więcej), ośrodki kolonijne (358 miejsc, o 3 mniej), domy pracy twórczej (341 miejsc, o 46 więcej), domy wycieczkowe (66 miejsc, o 1 mniej) oraz schroniska młodzieżowe (52 miejsca, o 88 mniej).

Turystyczne obiekty noclegowe w województwie wielkopolskim należą do średniej wielkości. W 2013 r. dysponowały one przeciętnie 59 miejscami, podczas gdy w 2010 r. na 1 obiekt przypadało średnio 65 miejsc. Dla obiektów hotelowych wskaźnik wynosił 63 miejsca na obiekt i wahał się od 30 w pensjonatach do 74 w hotelach. W przypadku pozostałych obiektów rozpiętość była większa, a wskaźnik wahał się od 16 w kwaterach agroturystycznych i 17 w pokojach gościnnych do 114 na kempingach i 140 na polach biwakowych, przy przeciętnej dla tej kategorii 55 miejsc na obiekt.

2.2. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych

W 2013 r. z noclegów w obiektach turystycznych skorzystało łącznie 1595,2 tys. turystów, tj. o 0,9% mniej niż w 2010 r. Największy spadek liczby turystów odnotowały ośrodki kolonijne (o 36,0% mniej niż w 2010 r.), motele (o 32,5% mniej), ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (o 28,3% mniej), szkolne schroniska młodzieżowe (o 16,8% mniej) i pola biwakowe (o 15,9% mniej). Wzrost zainteresowania zaobserwowano natomiast m.in. na kwaterach agroturystycznych (o 65,7% więcej niż w 2010 r.) i kempingach (o 35,8% więcej) oraz w hostelach (o 34,5% więcej) i pensjonatach (o 29,4% więcej).

W 2013 r. na miejsce zakwaterowania turyści najczęściej wybierali hotele (62,4% ogółu turystów korzystających z bazy noclegowej) oraz inne obiekty hotelowe (10,5%), a spośród pozostałych obiektów noclegowych ich zainteresowaniem cieszyły się przede wszystkim pozostałe obiekty niesklasyfikowane (6,9%) oraz ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (5,3%). Zarówno rodzaj preferowanych przez turystów obiektów noclegowych, jak i poziom zainteresowania nimi kształtowały się podobnie jak w roku 2010.

W ogólnej liczbie turystów korzystających z bazy noclegowej w województwie wielkopolskim w 2013 r. było 241,2 tys. obcokrajowców, co stanowiło 15,1%. Nieco większy odsetek turyści zagraniczni stanowili w hotelach oraz na kempingach, gdzie przeciętnie co piąty turysta był obcokrajowcem. W porównaniu z rokiem 2010 liczba turystów zagranicznych zmniejszyła się o 4,9%, a ich udział w ogólnej liczbie turystów odwiedzających województwo wielkopolskie spadł o 0,6 p.proc. (w hotelach i na kempingach o 1,5 p.proc., a w hostelach o 12,3 p.proc.). Zdecydowana większość obcokrajowców (86,8%) korzystała z bazy hotelowej. W latach 2010–2013 kierunki skąd przyjeżdżają obcokrajowcy odwiedzający województwo wielkopolskie zasadniczo nie zmieniły się; porównywalne były także udziały turystów z poszczególnych krajów. W 2013 r. w gronie krajów najliczniej reprezentowanych przez turystów znalazło się 9 spośród 10 o największym udziale w 2010 r. Najwięcej turystów przyjechało z Niemiec (33,5% wobec 37,3% w 2010 r.), a także z Wielkiej Brytanii (6,6% wobec 6,5%), Hiszpanii (5,4% wobec 4,8%), Rosji (5,0% wobec 2,2%), Francji (4,9% wobec 5,4%), Holandii (4,2% wobec 4,1%), Włoch (3,7% wobec 4,4%), Litwy (2,7% wobec 2,5%), Czech (2,5% wobec 2,4%) oraz Ukrainy (2,5% wobec 1,7%). Udział turystów ze Stanów Zjednoczonych w obu obserwowanych latach kształtował się na poziomie 2,1%, jednak w 2010 r. oznaczało to miejsce 12., natomiast w 2013 r. o dwie pozycje niżej. W 2013 r. w województwie wielkopolskim zwiększyła się liczba turystów przyjeżdżających ze wschodu Europy. Udział turystów z Rosji wzrósł o 2,8 p.proc. w porównaniu z 2010 r., a z Ukrainy – o 0,8 p.proc.

Największe natężenie ruchu turystycznego w województwie wielkopolskim obserwowano od maja do października; z bazy noclegowej w tym okresie skorzystało tu łącznie 980 tys. osób, tj. 61,4% wszystkich turystów. Taki rozkład charakteryzował szczególnie obiekty hotelowe, gdzie od maja do października skorzystało 58,9% ogółu turystów. W pozostałych obiektach noclegowych udziały osób korzystających (w poszczególnych miesiącach) wyraźnie podkreślały sezonowy charakter tych placówek. Większość turystów (62,0%) korzystała z miejsc noclegowych w tych obiektach od maja do września, ale szczyt turystyczny kumulował się tu w miesiącach letnich, tj. od czerwca do sierpnia (43,5% ogółu turystów).

2.3. Noclegi udzielone w turystycznych obiektach noclegowych

W całym roku 2013 w województwie wielkopolskim udzielono 2840,9 tys. noclegów, tj. o 8,6% mniej niż w 2010 r. Ponad dwie trzecie z nich przypadło na obiekty hotelowe (67,2%; 62,1% w 2010 r.), z tego 55,7% – na hotele (wobec 50,7% w 2010 r.) i 8,5% – na inne obiekty hotelowe (8,0% w 2010 r.). W grupie pozostałych obiektów najwięcej noclegów udzieliły ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (8,9%; 12,2% w 2010 r.), pozostałe niesklasyfikowane (6,3%; 6,4% w 2010 r.), ośrodki czasowe (4,7%; 5,8% w 2010 r.), zespoły domków turystycznych (3,1%; 3,5% w 2010 r.) oraz szkolne schroniska młodzieżowe (3,1%; 3,4% w 2010 r.). Największy ruch turystyczny odnotowano w miesiącach letnich, zwłaszcza w lipcu i sierpniu, kiedy udzielono łącznie 790,8 tys. noclegów, czyli 27,8% wszystkich noclegów w całym roku. Obłożenie miejsc w tych dwóch miesiącach było niemal 3-krotnie większe niż w najsłabszych pod tym względem miesiącach zimowych – grudniu i lutym.

Sezonowość obserwowano zarówno w obiektach hotelowych, jak i w pozostałych obiektach noclegowych, przy czym o ile w pierwszej grupie „sezon” trwał od maja do października (liczba udzielonych noclegów w poszczególnych miesiącach była podobna), to w grupie drugiej zdecydowanie wyróżniały się miesiące lipiec i sierpień, w których liczba udzielonych noclegów ponad 6-krotnie przewyższała liczbę ustaloną dla grudnia i lutego.

Turyści zagraniczni korzystali z noclegów przede wszystkim w obiektach hotelowych. Liczba noclegów udzielonych obcokrajowcom w tego typu placówkach stanowiła 92,6% (w tym 85,9% w samych hotelach) wszystkich noclegów udzielonych tej grupie turystów w turystycznych obiektach noclegowych w 2013 r.

W latach 2010–2013 w obiektach noclegowych zaobserwowano zmiany w ruchu turystycznym, związane głównie ze skróceniem czasu pobytu w większości placówek. W 2013 r. turyści krajowi przebywali w obiektach noclegowych przeciętnie przez 1,7 dnia, podczas gdy turyści zagraniczni przez 2 dni (w 2010 r. przeciętny czas pobytu dla obu grup był jednakowy i wynosił średnio 1,9 dnia). Długość pobytu była zróżnicowana w zależności od typu obiektu. Turyści krajowi najdłużej przebywali w ośrodkach kolonijnych (średnio 11,5 dnia wobec 14,4 w 2010 r.) oraz ośrodkach czasowych (średnio 4,3 dnia wobec 5,1), natomiast obiektami, z których korzystali najkrócej były, podobnie jak w 2010 r., schroniska młodzieżowe (przeciętnie 1 dzień wobec 1,8 dnia w 2010 r.), domy wycieczkowe (przeciętnie 1,3 dnia, podobnie jak w 2010 r.), motele (1,4 dnia wobec 1,5 dnia) oraz inne obiekty hotelowe (1,4 dnia, podobnie jak w roku 2010). Dłuższy pobyt turystów zagranicznych notowano w domach pracy twórczej (średnio 6,4 dnia wobec 4,7 w 2010 r.) oraz ośrodkach czasowych (średnio 4,6 dnia wobec 7,2), zaś stosunkowo krótko przebywali oni w motelach (1,5 dnia wobec 1,7 dnia) i domach wycieczkowych (1,5 dnia wobec 1,1 dnia).

2.4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

Wykorzystanie turystycznej bazy noclegowej w województwie wielkopolskim jest ciągle mniejsze od możliwości w tym zakresie i kształtuje się różnie w poszczególnych typach obiektów oraz w kolejnych miesiącach roku. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony jest relacją liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc, będących sumą miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu. W 2013 r. relacja ta wyniosła dla całego województwa średnio 23,9%, czyli o 2,0 p.proc. mniej niż w 2010 r. i oznaczała najsłabsze wykorzystanie istniejącej bazy noclegowej w kraju. Od maja do października wskaźnik kształtował się wyżej od śred-

niej rocznej dla województwa, przy czym najwyższy poziom – 31,9% – osiągnął on w lipcu (wobec 17,3% w grudniu). Biorąc pod uwagę typ obiektu, a jednocześnie dokonując porównania z rokiem 2010, należy stwierdzić spadek poziomu wykorzystania większości kategorii obiektów noclegowych. W 2013 r. najpełniej wykorzystywane były pozostałe obiekty niesklasyfikowane (internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp.), gdzie przeciętny roczny stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 34,6%, tj. o 5,3 p.proc. więcej niż w 2010 r., a także domy wycieczkowe – 29,7% (w czerwcu 75,2%, w lipcu 70,0%), tj. o 1,4 p.proc. mniej niż w 2010 r. Powyżej średniej wojewódzkiej wskaźnik ten kształtował się ponadto dla: zespołów domków turystycznych (średnio 27,4%, w tym w lipcu 45,3%; w 2010 r. 35,5%), ośrodków wczasowych (27,3%, w tym w lipcu 46,5%; w 2010 r. 31,2%) i hoteli (średnio 26,5%, w tym w czerwcu 32,7% i we wrześniu 32,5%; w 2010 r. 27,5%). W stosunkowo wysokim stopniu (w relacji do średniej wojewódzkiej) wykorzystane były także ośrodki kolonijne (36,6% wobec 55,0% w 2010 r.) oraz kempingi (25,6% wobec 20,9% w 2010 r.), jednak ze względu na wyraźny sezonowy charakter tych obiektów, ich wykorzystanie praktycznie ograniczało się tylko do dwóch miesięcy: lipca i sierpnia.

2.5. Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych

Baza hotelowa w województwie wielkopolskim w 2013 r. obejmowała: 222 hotele, 16 moteli, 19 pensjonatów oraz 80 innych obiektów hotelowych. W całym roku 2013 w placówkach hotelowych województwa wielkopolskiego wynajęto łącznie 1301,6 tys. pokoi (o 2,2% więcej niż w 2010 r.), z czego blisko jedną czwartą (322,9 tys.) udostępniono turystom zagranicznym. Najwięcej pokoi – 1121,0 tys. – wynajęto w hotelach (wzrost o 3,1%). Stanowiły one 86,1% wszystkich pokoi wynajętych turystom w obiektach hotelowych. Stopień wykorzystania pokoi w 2013 r. w całym województwie wielkopolskim kształtował się na poziomie 34,3%, tj. przeciętnie o 0,2 p.proc. niżej niż w 2010 r. Najbardziej pogorszyło się wykorzystanie pokoi w motelach (o 9,5 p.proc.), a także w innych obiektach hotelowych (o 1,3 p.proc.). Wskaźnik ten poprawił się natomiast w hotelach (z 36,0% do 36,3%) oraz w pensjonatach (z 27,4% do 30,1%). Wykorzystanie pokoi w obiektach hotelowych zależy od nasilenia ruchu turystycznego. Podobnie jak w poprzednich latach, najpełniej były one wykorzystywane w czerwcu i we wrześniu, kiedy wskaźnik przekraczał 40% (odpowiednio: 41,4% i 42,1%, w tym w hotelach 44,1% i 44,6%), podczas gdy w grudniu pokoje były wykorzystane tylko w 26,2% (w hotelach 27,6%).

2.6. Placówki gastronomiczne

Według stanu w końcu lipca 2013 r., w województwie wielkopolskim w turystycznych obiektach noclegowych wykazano 622 placówki gastronomiczne, z tego 316 restauracji, 172 bary i kawiarnie, 77 stołówek oraz 57 punktów gastronomicznych (smażalnie, pijalnie, lodziarnie itp.). Chociaż w porównaniu z rokiem 2010 w sieci obiektów noclegowych ubyłoby 46 placówek gastronomicznych, to w hotelach, gdzie świadczy się najczęściej usług tego typu, wzrosła w tym czasie m.in. liczba restauracji (o 17) oraz barów i kawiarni (o 14). W hotelach mieściła się ponad połowa wszystkich placówek gastronomicznych, w tym 66,1% ogółu restauracji i 63,4% barów i kawiarni. W pozostałych obiektach noclegowych (poza obiektami hotelowymi) najliczniejszą grupę stanowiły stołówki (41,1% ogółu placówek gastronomicznych w tej grupie obiektów i 84,4% wszystkich stołówek w turystycznych obiektach noclegowych).

3. ZRÓŻNICOWANIE TERYTORIALNE BAZY NOCLEGOWEJ

Baza noclegowa na obszarze województwa wielkopolskiego nie jest rozmieszczona równomiernie. Wpływ na to ma wiele czynników, m.in. walory przyrodnicze i kulturowe, dostępność komunikacyjna, standard miejsc noclegowych, a w przypadku ośrodków będących siedzibą instytucji organizujących imprezy wystawiennicze, konferencje czy szkolenia – także zapotrzebowanie na miejsca dla osób przebywających tam w celach służbowych.

3.1. Obiekty noclegowe i ich wykorzystanie w przekroju powiatów

Ze względów kulturowych, historycznych, a także biznesowych centrum ruchu turystycznego w województwie wielkopolskim stanowi Poznań – stolica regionu. W 2013 r. turystyczna baza noclegowa obejmowała tu 87 obiektów, oferujących 8054 miejsca (wszystkie o charakterze całorocznym), z których zdecydowana większość (6385, tj. 79,3%) znajdowała się w obiektach hotelowych. W całym roku 2013 w Poznaniu udzielono łącznie 1017,0 tys. noclegów, czyli 35,8% wszystkich noclegów w województwie (w 2010 r. 1000,2 tys. noclegów, tj. 32,2%, przy nieco większej liczbie miejsc – 8265). Mianem jednostek aktywnych turystycznie określić można również powiaty: poznański (gdzie funkcjonowało 79 obiektów noclegowych posiadających 3973 miejsca), koniński (53 obiekty; 3945 miejsc), leszczyński (49 obiektów; 3051 miejsc) i gnieźnieński (52 obiekty; 2926 miejsc), gdzie roczna liczba udzielonych noclegów przekroczyła 100 tys. Kolejną grupę tworzyły powiaty, w których liczba noclegów udzielonych w turystycznych obiektach noclegowych zamknęła się w przedziale od 50 do 100 tys. Były to powiaty: międzychodzki (25 obiektów oferujących 2127 miejsc), wolsztyński (26 obiektów; 1884 miejsca), nowotomyski (26 obiektów; 1054 miejsca), pilski (22 obiekty; 1013 miejsc), jarociński (15 obiektów; 878 miejsc) i ostrowski (18 obiektów; 764 miejsca). W 2010 r. powiaty międzychodzki i wolsztyński należały do grupy bardziej aktywnych turystycznie (ponad 100 tys. udzielonych noclegów), natomiast wśród powiatów, w których liczba noclegów zawierała się w przedziale od 50 do 100 tys., obok wymienionych jednostek administracyjnych w 2013 r., znajdowały się jeszcze dwa powiaty – wągrowiecki oraz miasto Kalisz. W większości powiatów (24, tj. w blisko 70%) w 2013 r. udzielono mniej niż 50 tys. noclegów, mimo że niektóre z nich dysponowały stosunkowo dużą bazą noclegową. Sytuację taką obserwowano m.in. w powiecie słupeckim, gdzie 20 obiektów noclegowych oferowało 1622 miejsca, ale w ciągu całego roku udzieliło tylko 23,0 tys. noclegów, a także w powiecie pleszewskim (18 obiektów; 1135 miejsc i 39,1 tys. noclegów). W „najsłabszych” turystycznie powiatach kępińskim i rawickim, dysponujących mniejszą od 200 liczbą miejsc noclegowych, w 2013 r. udzielono odpowiednio 6,2 tys. i 10,0 tys. noclegów. Dla porównania, w 2010 r., gdy notowano większy ruch turystyczny, liczba udzielonych noclegów w żadnym powiecie nie spadła poniżej 10 tys., a w powiecie kolskim osiągnęła 11,1 tys.

3.2. Turyści zagraniczni w województwie wielkopolskim

W roku 2013 również turyści zagraniczni w przeważającej liczbie jako bazę noclegową wybierali Poznań. W obiektach zlokalizowanych na terenie miasta obcokrajowcom udzielono 304,2 tys. noclegów, tj. 64,2% ich ogólnej liczby (w 2010 r. 300,7 tys., tj. 62,6%). Stosunkowo często turyści zagraniczni nocowali też w powiatach poznańskim (25,6 tys. noclegów, tj. 5,4%; w 2010 r. 7,5%) oraz pilskim (16,5 tys., tj. 3,5%; w 2010 r. 3,0%). W przypadku Kalisza i Leszna oraz powiatów: gnieźnieńskiego, nowotomyskiego, wrzesińskiego, konińskiego i ostrowskiego, gdzie w ciągu roku turystom zagranicznym udzielono między 7,5 a 10,0 tys. noclegów, udział kształtował się na poziomie ok. 2% (w 2010 r. taki warunek spełniały tylko trzy powiaty: gnieźnieński, nowotomyski i miasto Kalisz). W 16 powiatach liczba noclegów oscylowała między 1,5 a 5,5 tys., a w dziewięciu pozostałych nie przekroczyła 1,5 tys., z tego w czterech (rawickim, obornickim, kępińskim i słupeckim) nie osiągnęła 0,5 tys. (w 2010 r. mniej niż 0,5 tys. turystów zagranicznych nocowało w dwóch powiatach – słupeckim i rawickim).

Wśród korzystających z bazy noclegowej w województwie wielkopolskim w 2013 r. turyści zagraniczni stanowili 15,1%, tj. o 0,6 p.proc. mniej niż w 2010 r. W sześciu powiatach odsetek obcokrajowców był większy od średniej wojewódzkiej i wyniósł: w powiecie kolskim – 27,4%, w Poznaniu – 25,6%, w powiecie gostyńskim – 24,8%, w Koninie – 22,1%, w Lesznie – 20,7% oraz w powiecie pilskim – 18,1%. Najmniejszy udział turystów zagranicznych (poniżej 2%) odnotowano w powiatach słupeckim (0,8%) i rawickim (1,7%). W roku 2010 odsetek turystów zagranicznych nie mniejszy niż średnia wojewódzka zarejestrowało osiem powiatów. Obok Poznania, Konina i Leszna oraz powiatów pilskiego i gostyńskiego (tak jak w 2013 r.), były to jeszcze śremski, krotoszyński i szamotulski, natomiast udział na poziomie poniżej 2% zanotowano tylko w powiecie słupeckim.

3.3. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według powiatów

Stopień wykorzystania posiadanej bazy noclegowej w województwie wielkopolskim jest bardzo zróżnicowany i zależy m.in. od tego, jaki typ obiektów dominuje na danym obszarze, a także jaki odsetek stanowią miejsca noclegowe dostępne przez cały rok. W 2013 r. średnie wykorzystanie miejsc noclegowych w województwie wynosiło 23,9%. Poziom ten przekroczyło tylko osiem spośród 35 powiatów. Najpełniej miejsca zostały wykorzystane w Poznaniu, gdzie wskaźnik ukształtował się na poziomie 34,9%, tj. o 11,0 p.proc. wyżej niż przeciętnie w województwie i o 1,1 p.proc. wyżej od średniej krajowej. Wszystkie miejsca noclegowe miały tu charakter całoroczny, przy czym blisko 80% z nich stanowiły miejsca w obiektach hotelowych. Poza stolicą regionu, wykorzystanie miejsc noclegowych na poziomie wyższym od średniej wojewódzkiej obserwowano jeszcze w trzech pozostałych miastach mających status powiatu (tj. w Koninie – 27,2%, Lesznie – 25,5% i Kaliszu – 24,6%), gdzie również dominowały obiekty hotelowe, a także w powiatach: gnieźnieńskim – 27,5%, (gdzie dwie trzecie miejsc oferowały pozostałe obiekty noclegowe, głównie ośrodki wczasowe, kempingi i zespoły domków turystycznych), wągrowieckim – 27,0%, (gdzie ponad 77% stanowiły miejsca w pozostałych obiektach hotelowych, przede wszystkim w ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych oraz wczasowych), ostrowskim – 26,1%, (gdzie największą liczbą miejsc – ponad 67% – dysponowały hotele) oraz jarocińskim – 24,6% (gdzie przeważały miejsca oferowane przez szkolne schroniska młodozieżowe – ponad 25% oraz ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe – ponad 22%).

W 2010 r. baza noclegowa w województwie wielkopolskim była wykorzystana prawie w 26% (o 2,0 p.proc. wyżej niż w 2013 r.). Poziom nie niższy od średniej wojewódzkiej osiągnęło wówczas 11 powiatów, z których pięć utrzymywało się w czołówce przez cały obserwowany okres 2010–2013. Były to trzy miasta na prawach powiatu: Poznań (33,3%), Konin (27,5%) i Leszno (27,5%) oraz powiaty wągrowiecki (37,8%) i gnieźnieński (28,8%). Obok nich, pod względem eksploatacji bazy noclegowej, w 2010 r. wyróżniały się również powiaty: grodziski (34,2%), międzychodzki (30,7%), gostyński (26,8%), wrzesiński (26,6%), wolsztyński (26,2%) i kościański (25,9%). Najślabsze obłożenie miejsc noclegowych od lat obserwuje się w powiecie słupeckim. O ile w innych powiatach wykorzystanie miejsc zmieniało się w poszczególnych latach, czasem nawet dość znacznie (np. w grodzkim od 34,2% w 2010 r., poprzez 26,9% w 2011 r., 18,6% w 2012 r. do 14,5% w 2013 r. czy w czarnkowsko-trzcianeckim, odpowiednio: od 24,6%, 20,4%, 15,8% do 13,4%), o tyle w powiecie słupeckim wskaźnik ten był stosunkowo stały i w 2010 r. kształtował się na poziomie 12,7%, a w trzech kolejnych latach nie przekroczył 11%.

3.4. Wskaźniki infrastruktury noclegowej i jej wykorzystania

Charakterystyki liczbowe opisujące rozwój infrastruktury turystycznej oraz poziom wykorzystania bazy istniejącej w województwie wielkopolskim potwierdzają, że potencjał turystyczny tego regionu nadal nie jest w pełni zagospodarowany, a wielkopolskie od lat zajmuje pod tym względem jedną z niższych pozycji w kraju. W konsekwencji takiej sytuacji w 2013 r. również wartości większości wskaźników, liczonych dla województwa wielkopolskiego, kształtowały się poniżej przeciętnej dla Polski.

Na 100 km² powierzchni w województwie wielkopolskim przypadały średnio 2,4 turystyczne obiekty noclegowe (posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych), przy średniej wartości w kraju 3,1 obiektów. W 14 spośród 35 powiatów wskaźnik przekroczył średnią wojewódzką, a w jednym kształtował się na poziomie do niej zbliżonym. Zdecydowanie największe zagęszczenie obiektów noclegowych występowało w miastach na prawach powiatu, zwłaszcza w Poznaniu (33,2 obiektów), ale także w Lesznie (18,8 obiektów) i Kaliszu (14,4 obiektów), a wśród powiatów ziemskich – w leszczyńskim (6,1 obiektów).

Średnia gęstość bazy noclegowej, liczona jako stosunek liczby miejsc noclegowych istniejących w danej jednostce terytorialnej do jej powierzchni, w 2013 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 1,4 wobec średniej w kraju 2,2. W tym wypadku przeciętny poziom w województwie przekroczyło 13 powiatów, a najbardziej znacząco Poznań,

gdzie na 1 km² powierzchni przypadają 30,8 miejsc noclegowych oraz Leszno (9,6 miejsc) i Kalisz (9,4 miejsc). W powiatach ziemskich największe zagęszczenie bazy obserwowano w powiatach: leszczyńskim (3,8 miejsc noclegowych na 1 km²), międzychodzkiem (2,9 miejsc) i wolsztyńskim (2,8 miejsc).

Najwyższymi wskaźnikami gęstości ruchu (oznaczającymi relację korzystających – w ciągu roku – z noclegów na danym obszarze do powierzchni tego obszaru) charakteryzowały się miasta na prawach powiatu, w tym zwłaszcza Poznań (2349,0 – przy średniej w województwie 53,5 oraz w kraju 74,8), ale także pozostałe, tj. Leszno (522,1), Kalisz (431,4) i Konin (136,6). Powyżej średniej wojewódzkiej kształtowały się również wskaźniki gęstości ruchu w powiatach: konińskim (91,5), poznańskim (89,9), gnieźnieńskim (63,9) i leszczyńskim (58,9).

Dużym zróżnicowaniem przestrzennym charakteryzowały się wskaźniki intensywności ruchu turystycznego. Wskaźnik Schneidera (relacja korzystających z bazy noclegowej do liczby ludności) najwyższe wartości przyjął w powiecie konińskim – 112,4 i Poznaniu – 112,0 wobec średniej w województwie 46,1 oraz w kraju – 60,8. Poziom średniej wojewódzkiej przekroczyło jeszcze tylko sześć powiatów: międzychodzki (94,7), leszczyński (88,4), gnieźnieński (55,4), chodzieski (51,5), poznański (49,0) oraz nowotomyski (46,9). Wskaźnik Charvata (odnoszący do liczby ludności liczbę udzielonych noclegów) w województwie ukształtował się na poziomie 82,0 (wobec 163,5 w kraju) i wahał się od 246,5 w powiecie międzychodzkiem oraz 198,3 w leszczyńskim do zaledwie 10,9 w powiecie kępińskim.

Pod względem funkcji turystycznej najlepiej rozwinięte okazały się powiaty leszczyński i międzychodzki, gdzie wskaźnik Baretje'a, oznaczający stosunek miejsc noclegowych do liczby mieszkańców, wyniósł 5,7 wobec średniej w województwie 1,2 i w kraju 1,8. Wartości powyżej przeciętnej dla województwa wskaźnik ten przyjął tylko w dziewięciu spośród 35 powiatów, natomiast w trzech był zbliżony do średniej.

Najwyższy poziom rozwoju bazy noclegowej (określanego jako relacja liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych w ciągu roku do liczby miejsc noclegowych) stwierdzono w Poznaniu, gdzie wskaźnik wyniósł 76,4 (2-krotnie więcej niż przeciętnie w województwie) oraz w powiecie ostrowskim – 72,5. Poziom średniej wojewódzkiej przekroczyło jeszcze 10 powiatów. W pozostałych 23 powiatach wskaźnik był niższy, przy czym najbardziej od przeciętnej odbiegał powiat słupecki, gdzie wskaźnik wyniósł zaledwie 5,6 (wobec 38,2 w województwie i 34,4 w kraju).

Podobnym zróżnicowaniem przestrzennym charakteryzował się wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej, liczony jako stosunek liczby noclegów udzielonych w ciągu roku do liczby miejsc. Także w tym przypadku przodował Poznań, gdzie wskaźnik był 2-krotnie wyższy od przeciętnej wojewódzkiej i wyniósł 126,3. Wykorzystanie pojemności noclegowej większe niż w województwie obserwowano jeszcze w 10 powiatach, w tym we wszystkich miastach na prawach powiatu oraz w powiecie ostrowskim. Wartość wskaźnika rozwoju bazy noclegowej i wskaźnika wykorzystania pojemności noclegowej w znacznej mierze zależy od tego czy na danym obszarze turystyka ma charakter sezonowy, czy też baza noclegowa jest wykorzystywana w ciągu całego roku.

Przedstawiona wyżej analiza wskaźników potwierdza, że w województwie wielkopolskim najsilniejszym ośrodkiem, tak ze względu na posiadaną infrastrukturę turystyczną, jak i wykorzystanie bazy noclegowej, jest Poznań. Ze względu na mały obszar i dużą gęstość zaludnienia, najwyższe wartości przyjęły tu mierniki odnoszące się do powierzchni (obiekty noclegowe na 100 km², wskaźnik gęstości bazy noclegowej oraz gęstości ruchu). Wskaźniki te były kilkunastokrotnie, a w przypadku gęstości ruchu kilkadziesiąt razy, większe niż przeciętnie w województwie i kraju. Poznań przodował również pod względem poziomu rozwoju bazy noclegowej (wskaźnik 2-krotnie wyższy od średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej), a także stopnia wykorzystania pojemności noclegowej (prawie 2-krotnie wyższy niż przeciętnie w województwie i 1,4-krotnie wyższy od średniej krajowej). Mimo że mierniki odnoszące się do liczby ludności (wskaźniki intensywności ruchu turystycznego oraz funkcji turystycznej) nie lokowały Poznania na pierwszym miejscu wśród powiatów w województwie wielkopolskim, to i tak w każdym przypadku miasto znalazło się w grupie tych jednostek administracyjnych, gdzie wskaźniki były wyższe od wartości średnich.

Stosunkowo wysokie wskaźniki odnoszące się do powierzchni, podobnie jak wskaźniki rozwoju bazy noclegowej i wykorzystania pojemności noclegowej (wyższe od średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej), obserwowano również w pozostałych miastach na prawach powiatu. Na dość niskim poziomie kształtowały się tam natomiast wskaźniki intensywności ruchu turystycznego oraz funkcji turystycznej (w tym ostatnim przypadku Konin należał do trójki powiatów najslabiej rozwiniętych, gdzie wskaźnik funkcji turystycznej wyniósł 0,2 wobec 1,2 w województwie i 1,8 w kraju).

Spośród powiatów ziemskich najbardziej w kontekście turystyki wyróżniają się powiaty: leszczyński, wolsztyński, międzychodzki, gnieźnieński, koniński i poznański, w większości związane z sezonowym, wakacyjnym ruchem turystycznym. Zagęszczenie obiektów i miejsc noclegowych, chociaż mniejsze niż w miastach na prawach powiatu, przekraczało tam poziom średniej wojewódzkiej, a – z wyjątkiem powiatu poznańskiego – także poziom przeciętnej dla kraju. Powiaty: koniński, międzychodzki i leszczyński były ponadto najlepiej rozwinięte pod względem funkcji turystycznych. W powiecie konińskim zanotowano wysokie wskaźniki gęstości ruchu turystycznego, funkcji turystycznej i intensywności ruchu Charvata oraz najwyższy wskaźnik intensywności ruchu Schneidera (112,4 wobec 46,1 w województwie i 60,8 w kraju), natomiast w międzychodzkiem i leszczyńskim najwyższe wartości (w skali całego województwa) przyjęły wskaźniki funkcji turystycznej Baretje'a (5,7 wobec 1,2 w województwie i 1,8 w kraju) oraz intensywności ruchu Charvata (246,5 w międzychodzkiem i 198,3 w leszczyńskim wobec 82,0 w województwie i 163,5 w kraju). Wyżej niż w województwie i w Polsce kształtował się tam również wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera. Powiat ostrowski uzyskał najlepszy wynik (wśród powiatów ziemskich) pod względem rozwoju bazy noclegowej (72,5 wobec 38,2 w województwie i 34,4 w kraju) oraz wykorzystania pojemności noclegowej (92,4 wobec 68,0 i 92,7).

Rejonami najslabiej rozwiniętymi turystycznie w województwie wielkopolskim są powiaty: turecki, złotowski, kępiński, kolski i słupecki. W tureckim zanotowano najmniej obiektów noclegowych na 100 km² powierzchni (0,4, przy średniej w województwie 2,4 i w kraju 3,1), najniższe wskaźniki: gęstości bazy (0,2 wobec 1,4 w województwie i 2,2 w kraju), intensywności ruchu turystycznego Schneidera (5,0 wobec 46,1 w województwie i 60,8 w kraju) oraz funkcji turystycznej Baretje'a (0,2 wobec 1,2 w województwie i 1,8 w kraju), a ponadto niskie wskaźniki gęstości ruchu turystycznego oraz intensywności ruchu Charvata. W powiecie złotowskim minimalne wartości przyjęły wskaźniki gęstości bazy noclegowej (0,2) oraz gęstości ruchu turystycznego (2,5 wobec 53,5 w województwie oraz 74,8 w kraju), stosunkowo niskie były też wskaźniki zagęszczenia obiektów i intensywności ruchu Schneidera. W powiatach kolskim i kępińskim odnotowano najniższe wskaźniki gęstości bazy (0,2), a w kępińskim także minimalny wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata (10,9 wobec 82,0 w województwie i 163,5 w Polsce) oraz wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a (0,2 wobec 1,2 i 1,8). Powiat słupecki charakteryzował się natomiast najniższym poziomem rozwoju bazy noclegowej (5,6 wobec 38,2 w województwie i 34,4 w kraju), minimalną wartość przyjął tam również wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej (14,2 wobec 68,0 i 92,7).

Analiza wskaźników infrastruktury noclegowej oraz jej wykorzystania w 2013 r. i zestawienie ich z odpowiednikami z roku 2010 potwierdza, że pod względem rozwoju turystyki na mapie województwa wielkopolskiego nie zaszły znaczące zmiany. Przed trzema laty najwyższe wskaźniki notowano w tych samych powiatach co w 2013 r. Nieco inaczej wyglądał rozkład wartości minimalnych. Wprawdzie grupa powiatów, gdzie rozwój turystyki był najslabszy, zasadniczo nie zmieniła się w swoim składzie (większość powiatów, w których notowano najniższe wartości wskaźników, była taka sama w obu obserwowanych latach), ale zmianie uległy pozycje, jakie poszczególne powiaty zajmowały w rankingu. Przykładowo, powiat kaliski, który w 2010 r. w przypadku pięciu wskaźników plasował się na ostatnim lub przedostatnim miejscu, w 2013 r. awansował o cztery pozycje, a biorąc pod uwagę wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera, nawet o sześć pozycji. Odwrotną sytuację obserwowano natomiast w powiecie kępińskim. Największe różnice dotyczyły wskaźników rozwoju bazy noclegowej oraz wykorzystania pojemności noclegowej, odnoszących do liczby miejsc noclegowych bądź liczbę osób korzystających z noclegów,

bądź liczbę udzielonych noclegów. Nie zmieniły się powiaty zajmujące pod tym względem skrajne pozycje (w obu latach najwyższe wskaźniki zanotowano w Poznaniu, a najniższe w powiecie słupeckim), ale – przykładowo – dość wysoko notowane w 2010 r. powiaty gostyński i grodziski (pod względem wskaźnika rozwoju bazy noclegowej zajmujące 2. i 8. miejsce, a pod względem wskaźnika wykorzystania pojemności noclegowej 4. i 3. w 2013 r. spadły w rankingu odpowiednio na miejsca 5. i 25. oraz 14. i 26.

4. POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE (PTTK)

W 2013 r. według danych Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego łączna długość szlaków turystycznych w województwie wielkopolskim wynosiła 5584,3 km (o 11,1% więcej niż w 2010 r.). Do najdłuższych szlaków turystycznych, podobnie jak w 2010 r., należały szlaki nizinne – 3367,2 km oraz rowerowe – 2171,1 km.

W latach 2010–2013 PTTK w województwie wielkopolskim zorganizowało łącznie 5784 wycieczki i imprezy, w których uczestniczyło 214,9 tys. osób. W 2013 r. liczba zorganizowanych wycieczek i imprez wyniosła 1550, tj. o 13,6% więcej niż w 2010 r. Wśród wycieczek i imprez zorganizowanych w 2013 r. były m.in. 843 wycieczki piesze (691 nizinnych i 152 górskie), w których wzięło udział 35,7 tys. uczestników (tj. 65,7% ogółu uczestników wycieczek i imprez zorganizowanych przez PPTK) i 462 wycieczki kolarskie (9,5 tys. uczestników, tj. 17,5% ogółu uczestników). Ponadto w 2013 r. odbyło się 88 wycieczek i imprez kajakowych, 64 motorowe, 17 żeglarskich oraz 11 biegów na orientację, w których uczestniczyło łącznie 3,5 tys. osób.

5. PODSUMOWANIE

Zestawiając wyniki badania bazy noclegowej przeprowadzonego w 2013 r. w województwie wielkopolskim z danymi za 2010 r. zaobserwowano:

- wzrost liczby turystycznych obiektów noclegowych przy jednoczesnym spadku oferowanych w nich miejsc noclegowych,
- nieznaczny spadek liczby korzystających z turystycznych obiektów noclegowych,
- spadek liczby udzielonych noclegów,
- wzrost liczby pokoi wynajętych turystom,
- spadek zarówno liczby turystów zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych, jak i udzielonych im noclegów,
- zmniejszenie stopnia wykorzystania miejsc noclegowych oraz niewielki wzrost stopnia wykorzystania pokoi.

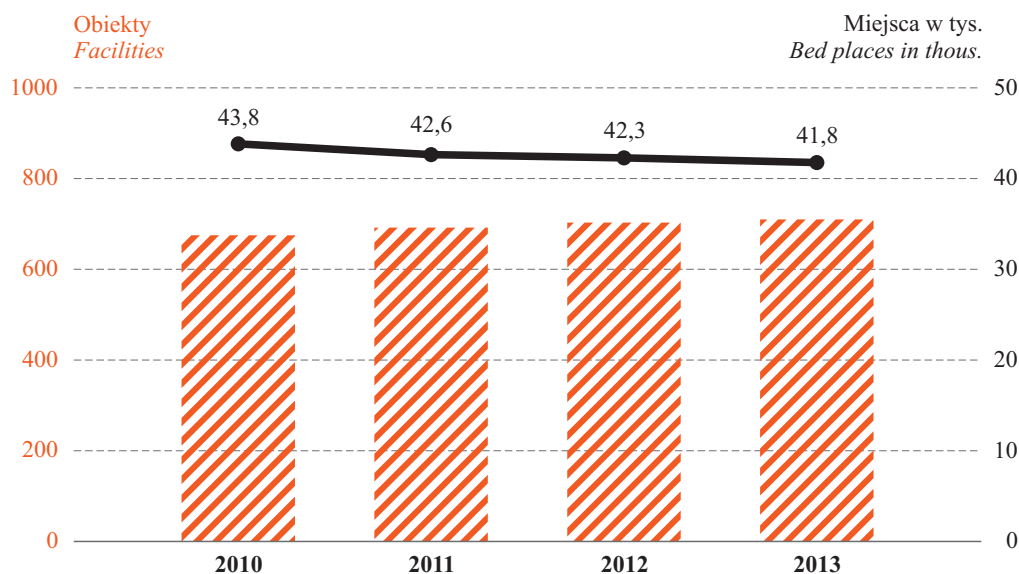
Centrum ruchu turystycznego w województwie stanowi Poznań, gdzie znajduje się najwięcej obiektów noclegowych, z których skorzystało najwięcej turystów. Do jednostek aktywnie turystycznie należą również powiaty: poznański, koniński, leszczyński i gnieźnieński. Największy wzrost liczby korzystających z turystycznych obiektów noclegowych, w porównaniu z 2010 r., odnotowano w powiatach: słupeckim, nowotomyskim, kaliskim i średzkim.

1. OBIEKTY I MIEJSCA NOCLEGOWE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W LATACH 2010–2013

Stan w dniu 31 VII

FACILITIES AND BED PLACES IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS IN 2010–2013

As of 31 VII

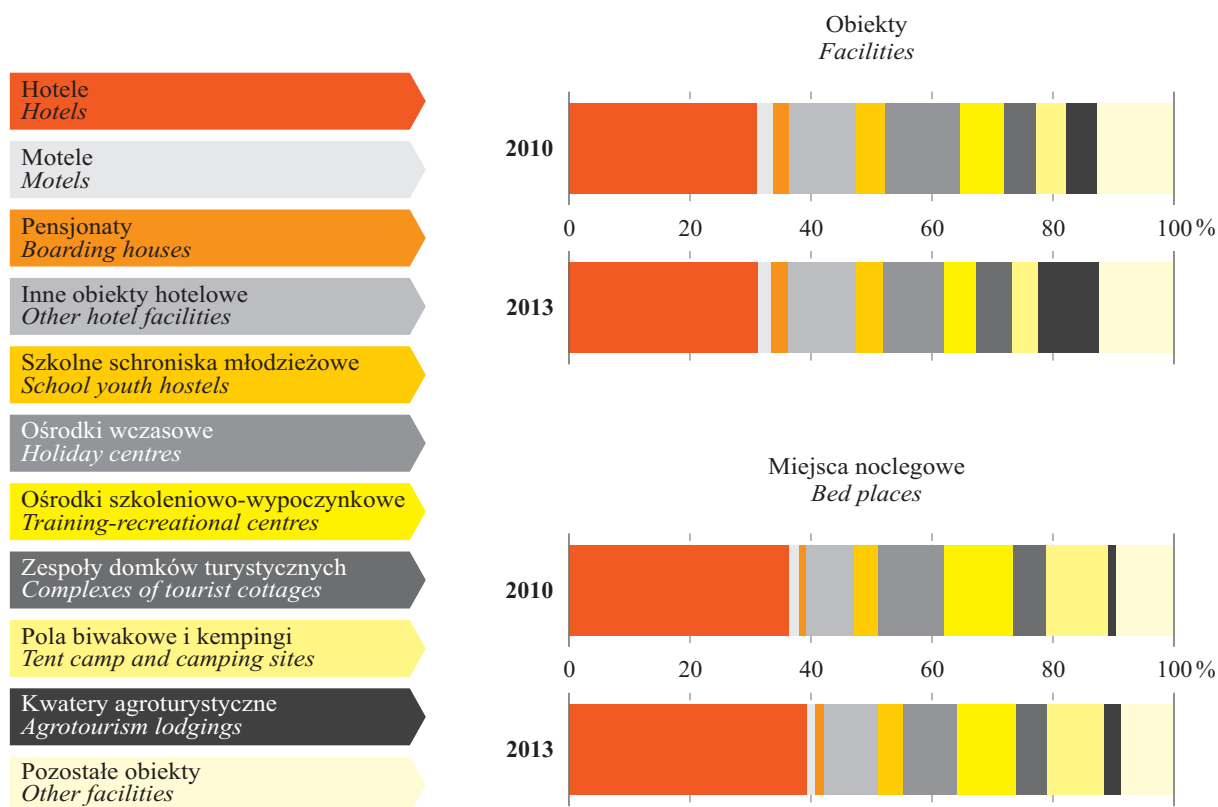

2. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW

Stan w dniu 31 VII

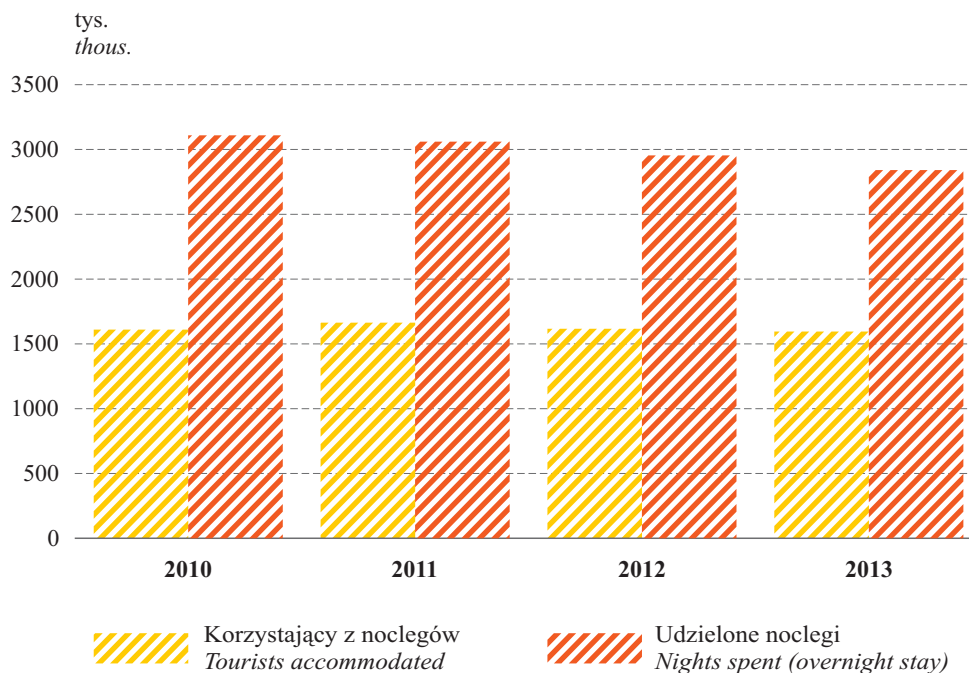
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY TYPE OF FACILITIES

As of 31 VII

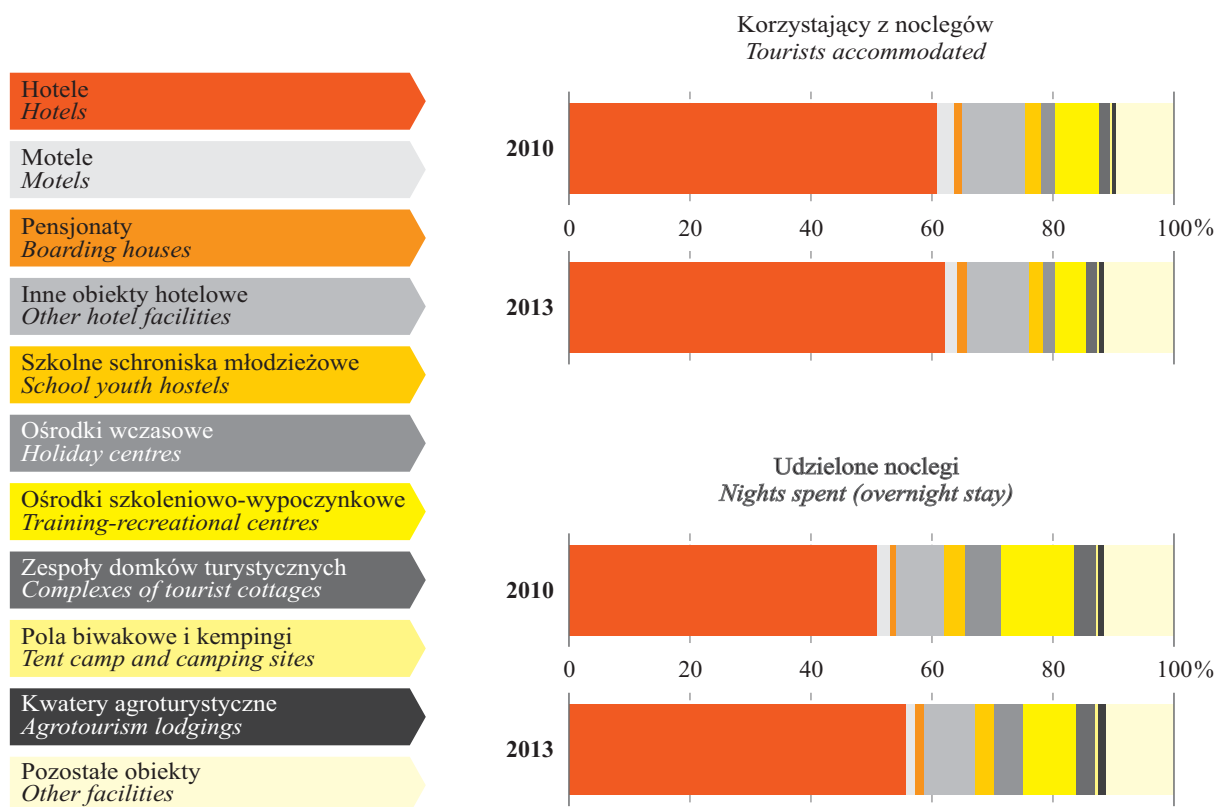
3. TURYSŒCI KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW I UDZIELONE NOCLEGI W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W LATACH 2010–2013

TOURISTS ACCOMMODATED AND NIGHTS SPENT (OVERNIGHT STAY) IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS IN 2010–2013

4. TURYSŒCI KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW I UDZIELONE NOCLEGI W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW

TOURISTS ACCOMMODATED AND NIGHTS SPENT (OVERNIGHT STAY) IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY TYPE OF FACILITIES

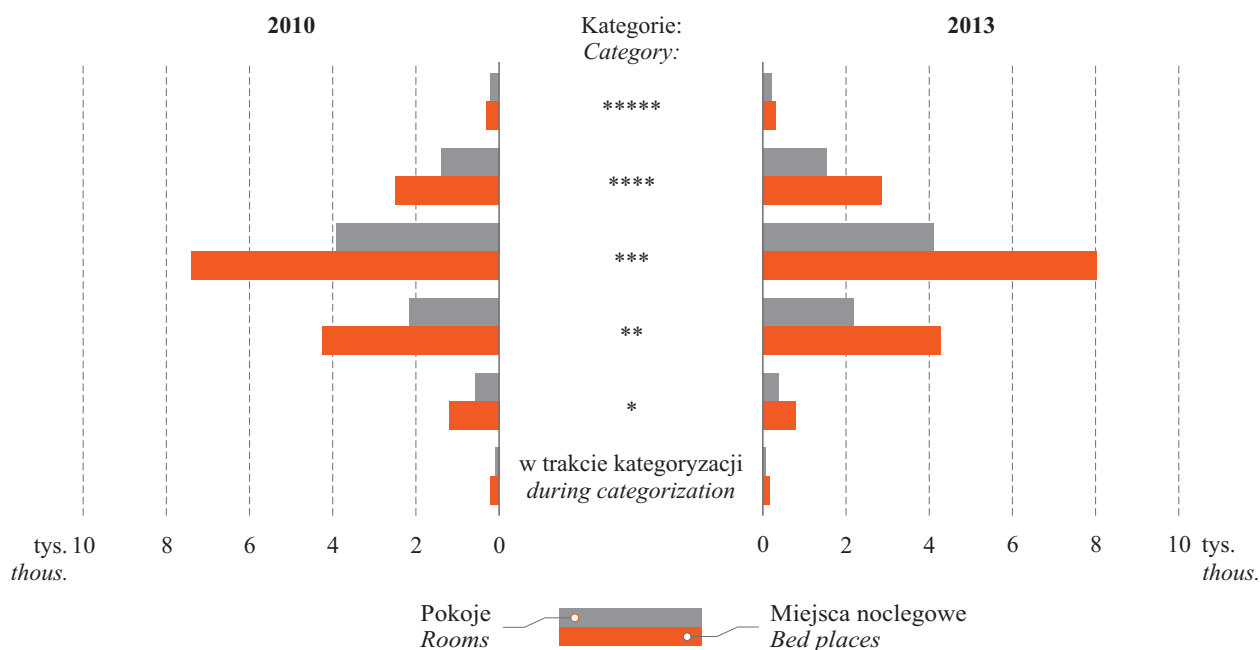

5. POKOJE I MIEJSCA NOCLEGOWE W HOTELACH WEDŁUG KATEGORII

Stan w dniu 31 VII

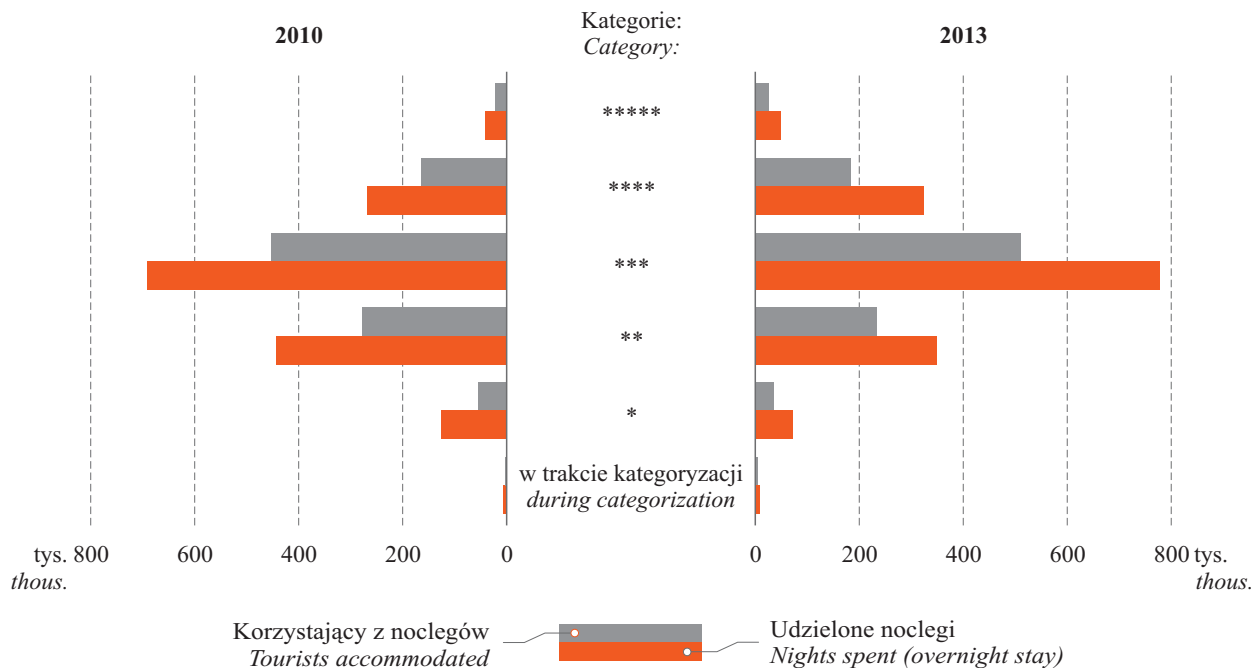
ROOMS AND BED PLACES IN HOTELS BY CATEGORY

As of 31 VII

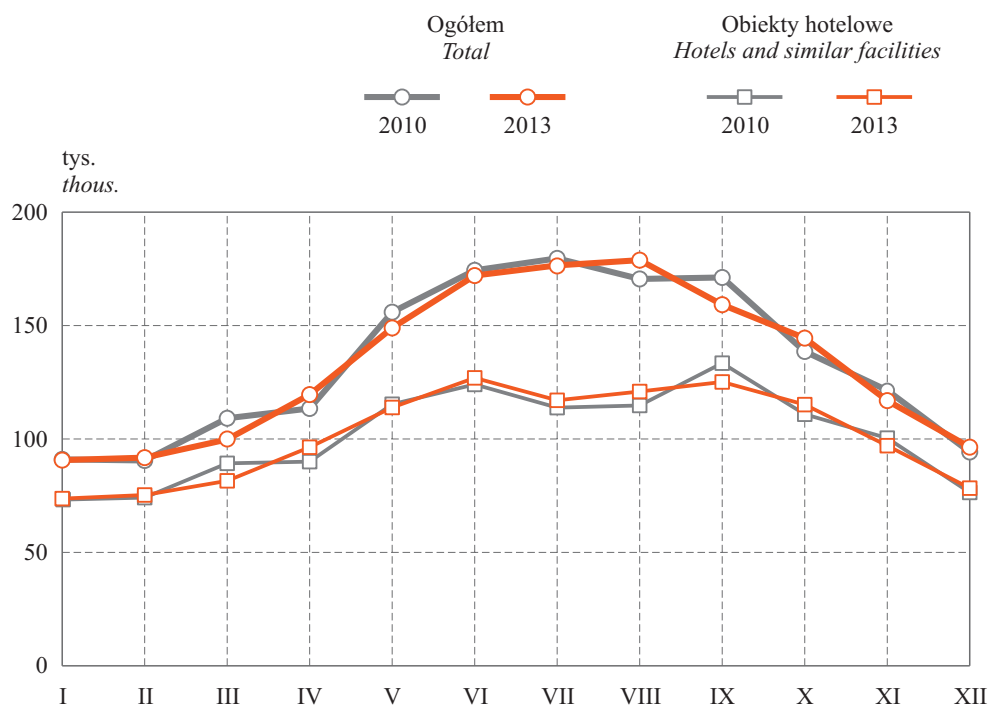
6. TURYŚCI KORZYSTAJĄCY I UDZIELONE NOCLEGI W HOTELACH WEDŁUG KATEGORII

TOURISTS ACCOMMODATED AND NIGHTS SPENT (OVERNIGHT STAY) IN HOTELS BY CATEGORY

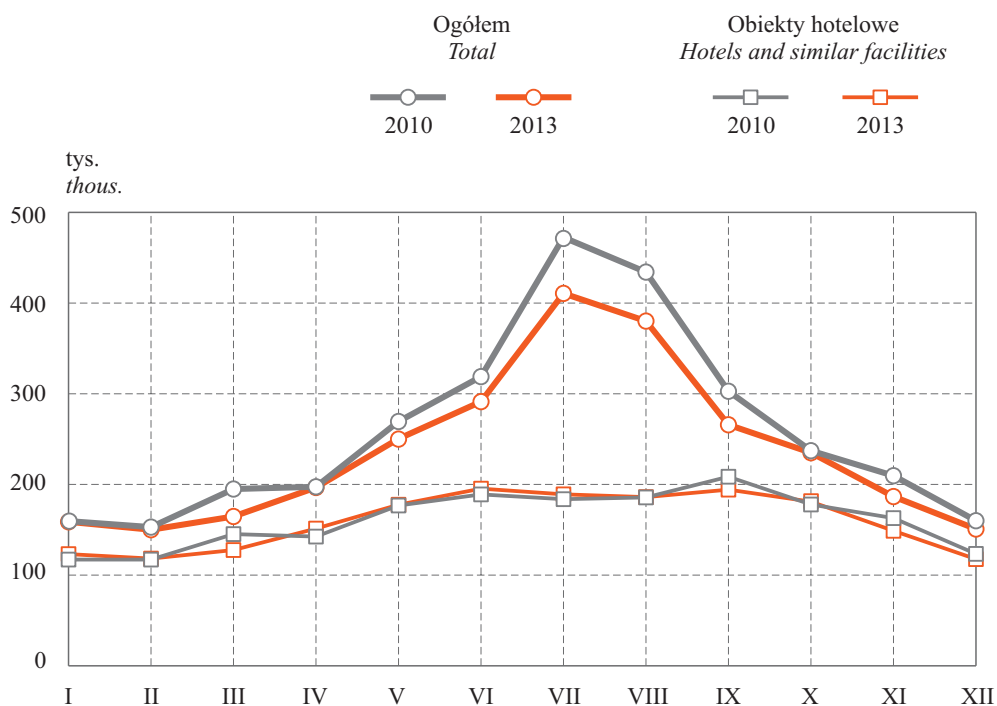
7. TURYŚCI KORZYSTAJĄCY Z TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIESIĘCY

TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY MONTHS

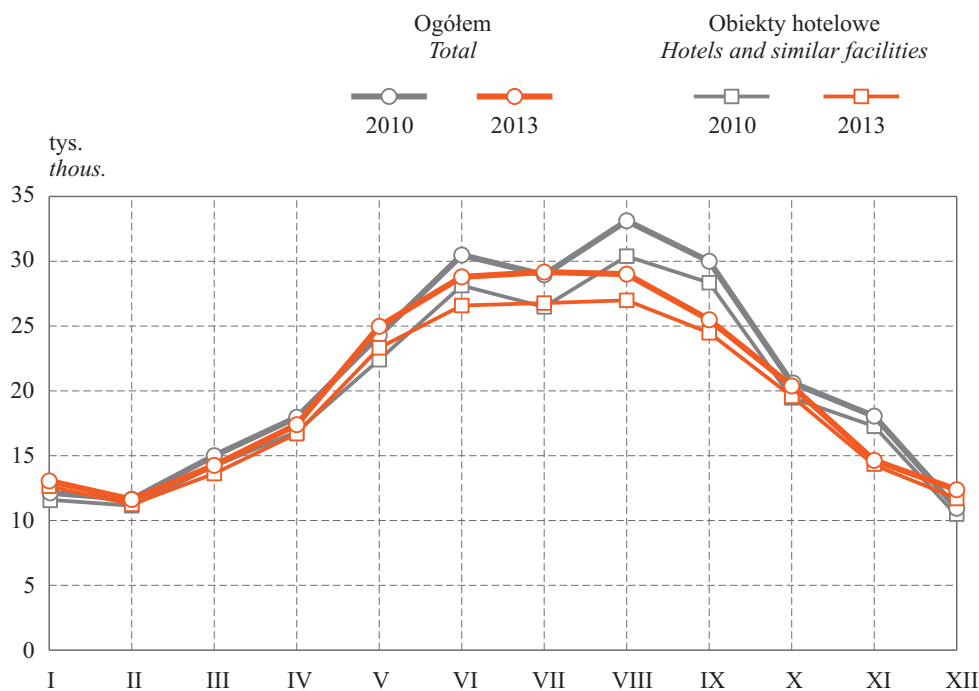

8. NOCLEGI UDZIELONE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIESIĘCY

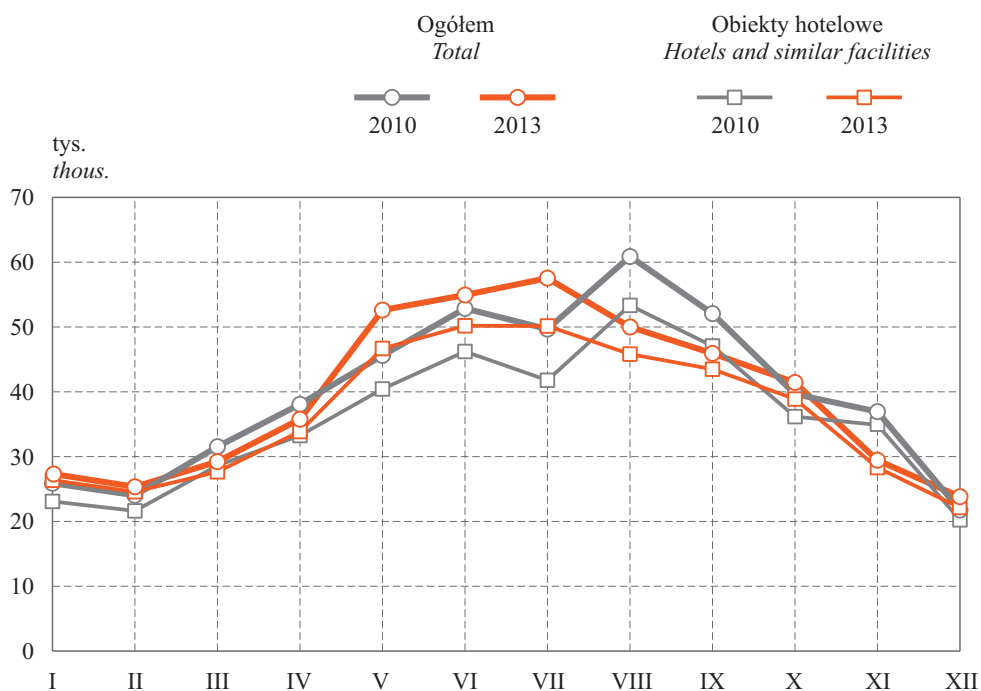
NIGHTS SPENT (OVERNIGHT STAY) IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY MONTHS

**9. TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW
NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIESIĘCY**
FOREIGN TOURISTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY MONTHS

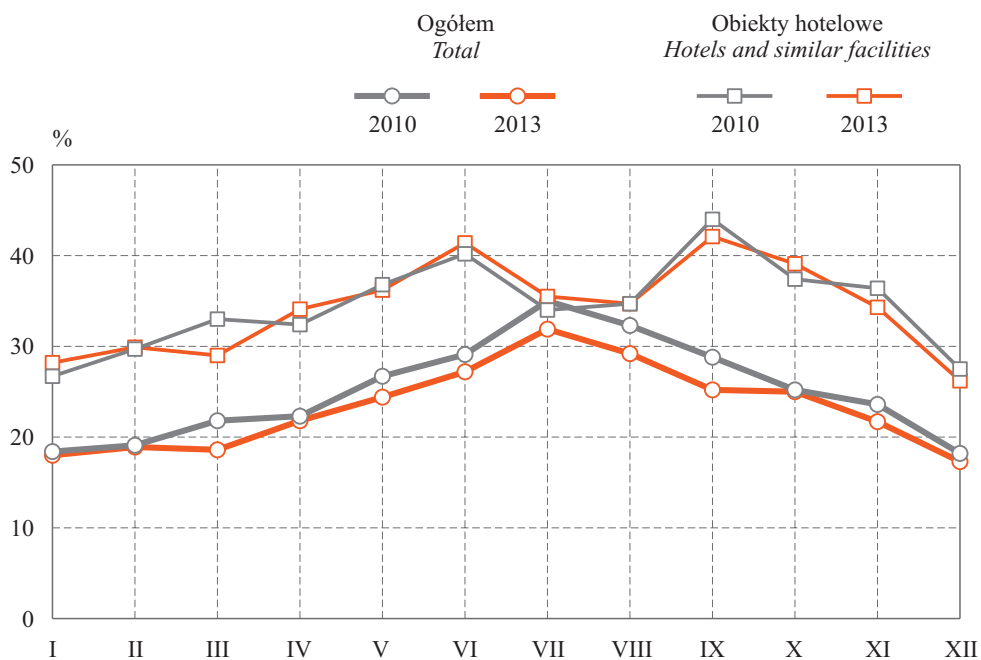
**10. NOCLEGI UDZIELONE TURYSTOM ZAGRANICZNYM W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH
NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIESIĘCY**
*NIGHTS SPENT (OVERNIGHT STAY) BY FOREIGN TOURISTS IN TOURIST ACCOMMODATION
ESTABLISHMENTS BY MONTHS*

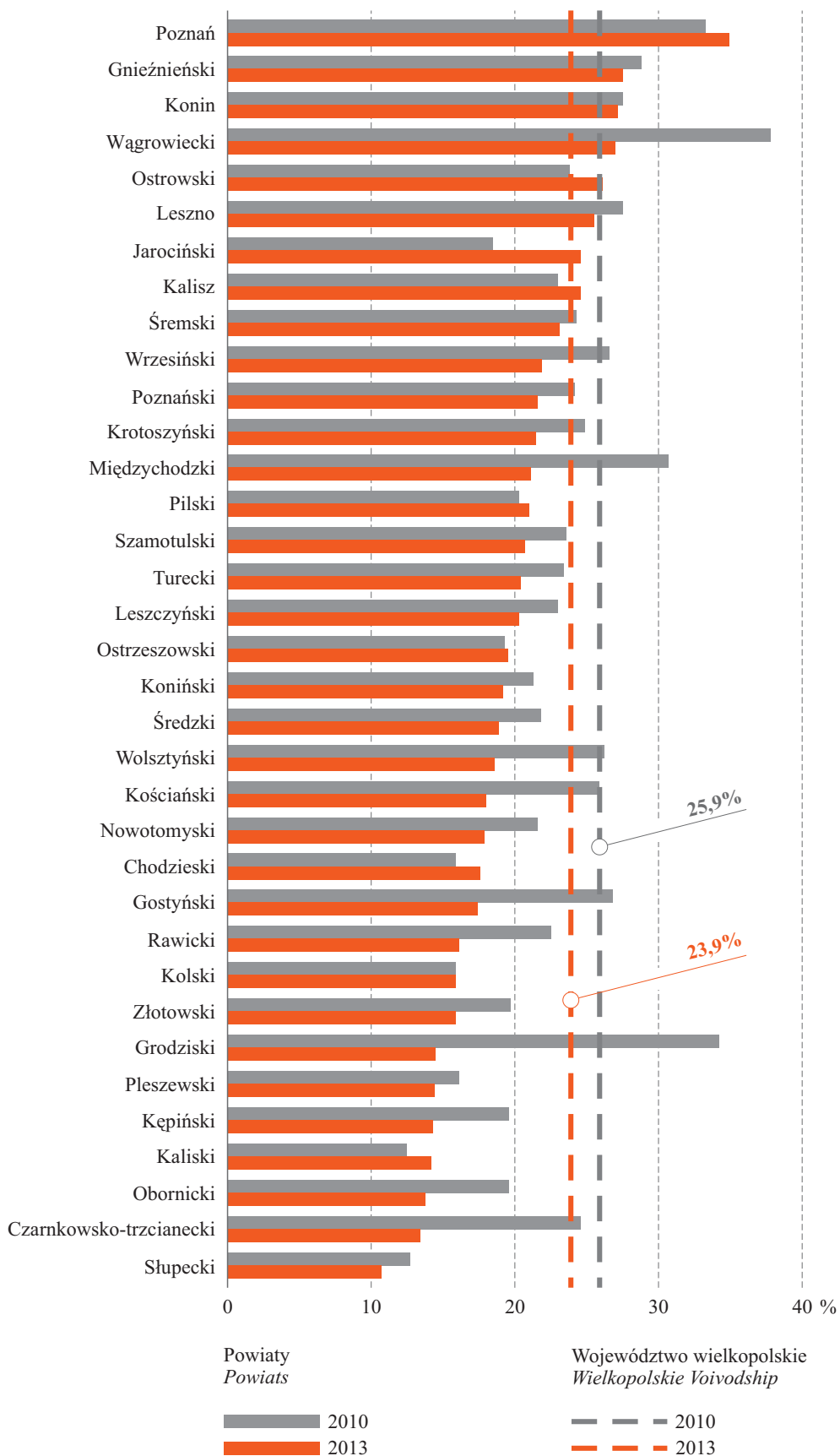
11. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW
OCCUPANCY RATE OF BED PLACES BY TYPE OF FACILITIES

12. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH I POKOJÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIESIĘCY
OCCUPANCY RATE OF BED PLACES AND ROOMS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY MONTHS

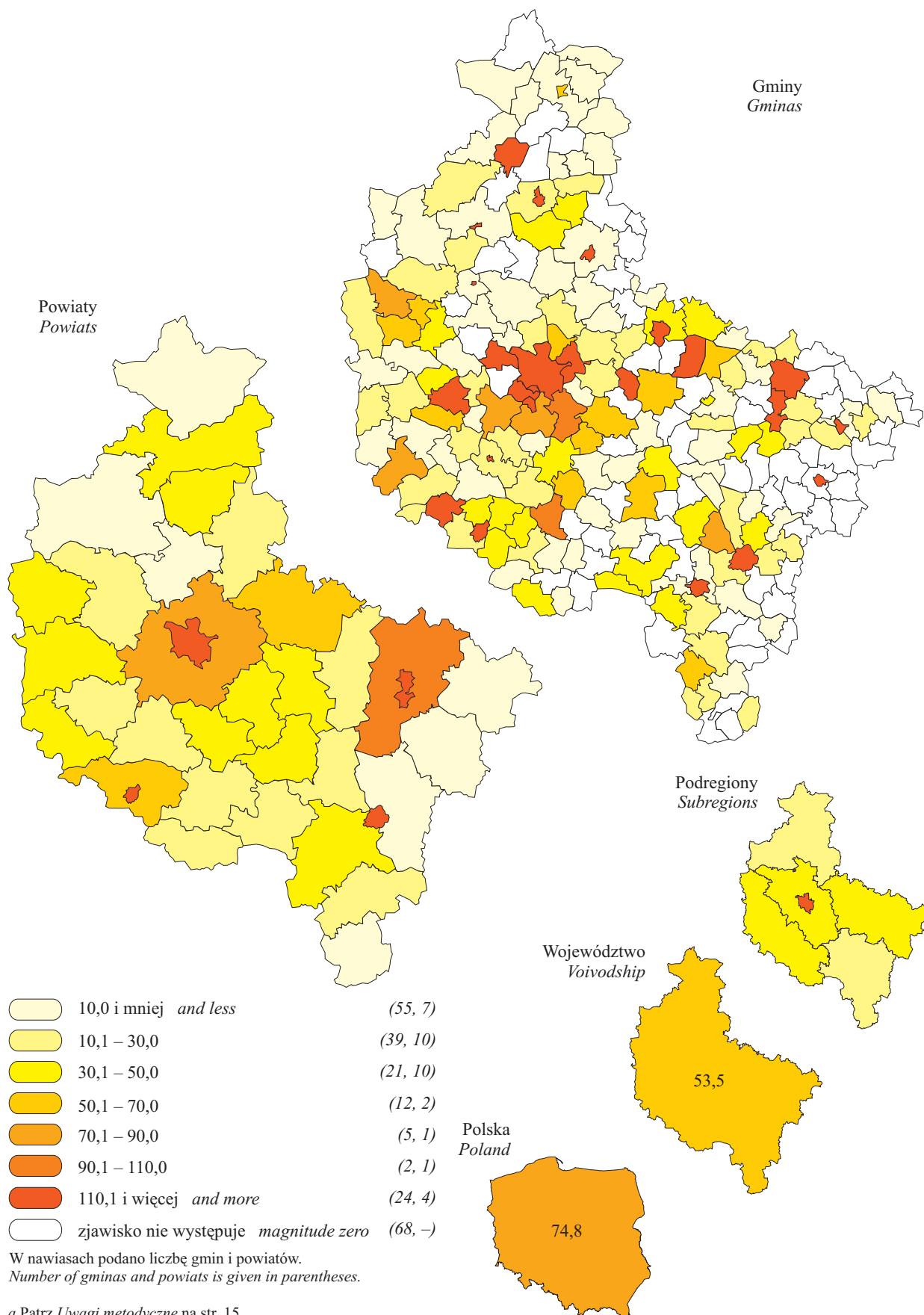

13. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH WEDŁUG POWIATÓW
OCCUPANCY RATE OF BED PLACES BY POWIATS

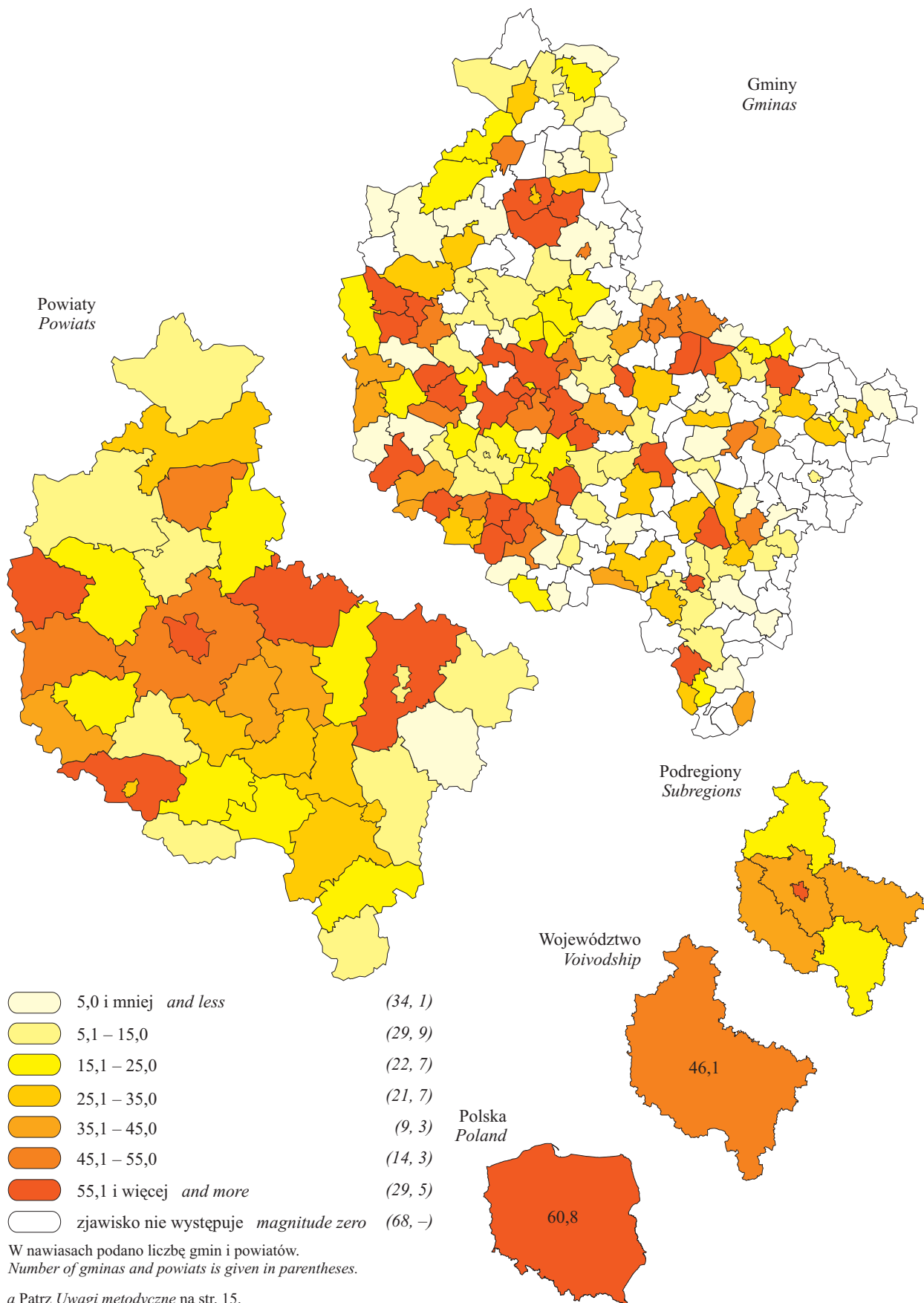

14. WSKAŹNIK GĘSTOŚCI RUCHU TURYSTYCZNEGO^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2013 R.

TOURIST TRAFFIC DENSITY RATE^a BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2013

15. WSKAŹNIK INTENSYWNOŚCI RUCHU TURYSTYCZNEGO SCHNEIDERA^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2013 R.
TOURIST TRAFFIC INTENSITY OF SCHNEIDER RATE^a BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2013

16. WSKAŹNIK INTENSYWNOŚCI RUCHU TURYSTYCZNEGO CHARVATA^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2013 R.
TOURIST TRAFFIC INTENSITY OF CHARVAT RATE^a BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS
IN 2013

